

SLOVENSKI

JADRAN

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

LETO II., ŠTEV. 4

Koper, petek 23. januarja 1953

Za socialistično zvezo

Te dni se naše osnovne frontovske organizacije pripravljajo na volitve delegatorov za občinske in okrajne konference. Na občinskih konferencah bodo izvolili tudi delegate za kongres Osvobodilne fronte, na okrajnih konferencah pa bodo izvolili delegate za kongres Ljudske fronte Jugoslavije. To je zunanje obeležje, takorekoč zgolj organizacijski del frontnega življenja. Vendar ne gre samo za zunanjo stran, mnogo pomembnejša je vsebinska stran priprav na kongres Fronte.

Decentralizacija in demokratizacija naše uprave, sploh ves razvoj naše ljudske demokracije terja tudi od politične organizacije poglobljeno politično delo, terja mnogo več samostojnosti in odločnih posegov vseh članov Fronte v javno življenje.

V pripravah na kongres moramo predvsem delati na tem, da sprememo vsebino dela Fronte, ker ne gre samo za to, da se Fronta preimenuje v Socialistično zvezo delovnih ljudi, pač pa za dejansko preobrazbo. Ta preobrazba, ki je v neposredni zvezi s preobrazbo Partije v Zvezo komunistov, se mora začeti v občini, v vasi, pri samih članih Fronte. Ta nujnost preobrazbe Fronte, ki jo narekuje novo družbeno življenje, je veliko priznanje dosežem delu Fronte, ker pomeni, da je Fronta pod vodstvom Partije odigrala velikansko vlogo v naši splošni borbi za socializem. V tem novem obdobju pa je prav ta vse-ljudska politična organizacija poklicana, da mnogo določneje nadaljuje boj za uresničitev socialističnih težnj našega delovnega ljudstva.

Socialistična zveza bo odslej skrbela za vse politične naloge in za njihovo pravilno reševanje. Zveza komunistov se bo s tem dvignila kvaliteto na višjo stopnjo zgolj idejnega usmerjevalca.

Delovni ljudje v Socialistični zvezi so prepričani, da je boj za socializem stvar našega obstoja in napredka. Ti delovni ljudje, ki že upravljajo gospodarska podjetja, prosvetne, zdravstvene in druge ustanove, morajo imeti samostojno politično organizacijo, ki bodo v njej na najdemokratičnejši način uveljavljali svoja mnenja glede naše notranje in zunanje politike.

Iz tega sledi, da je treba našo bo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Maršal Tito obdaroval izolanske pionirje

V ponedeljek so komandanta Vojaške uprave polkovnika Stamatovića obiskali predstavniki pionirske organizacije osemletke v Izoli D'Udine Nereo in Mondo Marino skupaj z direktorjem šole Bonacinijem Vincencem. Polkovnik Stamatović je izročil pionirjem sliko maršala Tita z avtogramom, ki jo je sam Maršal poklonil pionirjem te šole in vsoto 30.000 dinarjev, ki jo je prav tako poslal maršal Tito tej pionirski organizaciji, da omogoči izlet najboljšim pionirjem med šolskimi počitnicami.

Pionirska organizacija osemletke v Izoli je pred nedavnim pozdravila maršala Tita ter se obrnila nanj s prošnjo, da ji pošlje sliko z avtogramom. V prošnji so pionirji tudi navedli, da nameravajo organizirati za najboljše pionirje skupni izlet na Reko in v Pulo, da nimajo dovolj sredstev.

Maršal Tito jim je ustregel. Ob izročitvi poklona, ki so ji prisostvovali tudi predsednik in načelnik sveta za prosveto pri OLO Abram Mario in Beltram Ziva, je komandant Vojaške uprave poleg ostalega poudaril, naj bo pozornost maršala Tita za pionirje vzpodbuda za še večje požrtvovanje pri delu in učenju.

Diskusija o družbenem planu v sečovljskem rudniku

Prejšnji teden je delavski svet rudnika črnega premoga v Sečovljah razpravljal o predlogu družbenega plana, ki ga je dal v razpravo gospodarski svet OLO Koper.

Tov. Drakšler je podal splošno razlago družbenega plana in omenil glavna dela v letu 1953 v okraju. Prisotni so se posebno zanimali za način, kako bo okraj našel sredstva za pokritje vseh investicijskih del, posebno, ko jim je bilo prikazano, da bo okraj kril 347 milijonov dinarjev investicij iz proračuna. Zanimali so se tudi za dela, ki jih predvideva družbeni plan na področju občine Sečovlje.

Glavna dela, ki jih ima delovni kolektiv rudnika za investicije v letu 1953 so v glavnem: izrpanje vo-

Moderen avtopark, požrtvovalni ljudje - delo teče kot ura

V ekonomskem sistemu socialistične stvarnosti, ko je ljudstvo dejanski lastnik celokupnega gospodarstva, ni mogoče ločiti koristnega podjetja ali gospodarske panoge od splošnih koristi. Problematika posameznih podjetij ne more biti zato izključno vprašanje posameznih kolektivov, ki so jim podjetja izročena v upravljanje, temveč vprašanje ljudstva v celoti.

Nedvomno je promet ljudstvu ena najbližjih gospodarskih panog in ničudno, da o njem razpravlja najširši krog ljudstva, saj je promet ena izmed njegovih vsakdanjih potreb. Te kritike in pripombe so večinoma konstruktivne, če strome po izboljšanju, a večkrat so negativne in neutemeljene, ko odražajo nerazumevanje ali celo sebičnost posameznih potnikov in kot take ne morejo biti upoštene.

Namen tega članka je načeti vprašanje cestnega prometa v našem okraju. Ta članek naj bi vzbudil diskusijo, iz katere bi se razvili zaključki za boljše in popolnejše delo prevoznega podjetja.

Nagol razvoj gospodarstva in porast življenjskega standarda po voj-

Ob prihodu avtobusov je na koprskem postajališču živahno vrvenje

ni nam postavlja zahteve po povečanju kapacitete in modernizaciji prometa.

Pod italijansko okupacijo je naše gospodarstvo naglo propadalo in ljudstvo si ni moglo privoščiti boljših prevoznih sredstev kot voziček; avtobusne proge, ki so povezovala le glavna podeželska središča so bile redkim dosegljiv luksuz. Mimo polpraznih avtobusov so ljudje ure in ure pešali po opravkih in na sezonska dela. Dva avtobusa s skupno zmogljivostjo 50 potnikov in pet do šest manjših kamionov na območju sedanega koprškega okraja, še ni imelo dovolj dela.

Po vojni smo pri vzpostavljanju prometa naleteli na velike objektivne težkoče. Spričo velikega navala potnikov je nastalo vprašanje potniškega prometa posebno pereče, zato je bilo nujno predelati nekaj tovrstnih avtomobilov iz vojne zapuščine včasne avtobuse. Požrtvovalnost in tveganost avtopodjetja Adrije, ki je na svojo odgovornost s tako neprimernimi vozili prevažalo tudi po 80 oseb po še slabših cestah, sta mnogo doprinesli, da je bilo vprašanje prometa koprškega okraja v najkritičnejšem času vsaj delno rešeno. Še pred enim letom zmogljivost potniškega, pa tudi tovornega prometa, ni bila zadovoljiva. Na avtobusni postaji v Kopru je bila pri prodajalnici vozil listkov večna gneča in ne majhen nered. Potniška sredstva in z njimi mesta so bila preomejena, higijena pa slabemu voznemu parku primerna. Srečni, ki jim je bilo dano priti do vozovnic, so bili tisti, ki jih je narava obdarila z močnim telesom ali pa v resnici srečnejši.

Tovorni avtopark so sestavljali večidel bencinski tritonci Dodge, Ford in GMC, ki so v pretekli vojni najadrali po afriškem pesku ter pri nas, v svojih predsmrtnih krčah, žli po 50-60 litrov pogrešanega goriva in skoroda tudi maziva na vsakih 100 km, čemur je treba prišteti stroške za vzdrževanje stare šare.

Stroški za vzdrževanje prometa kot vidimo, niso bili ravno majhni. Stranke so se nad previsokimi tarifami pritoževale, te pa spet niso bile take, da bi avtopodjetje Adria z njimi lahko krilo svoje izdatke,

kajti cena enemu tonskemu kilometru je bila trindvajset do štirindvajset dinarjev, medtem ko je bila lastna cena večja, tako da je Adria, hoteč ustvariti delovnemu ljudstvu primerne prometne pogoje, zašla v deficit.

MODERNA PREVOZNA SREDSTVA - CENE NIZJE

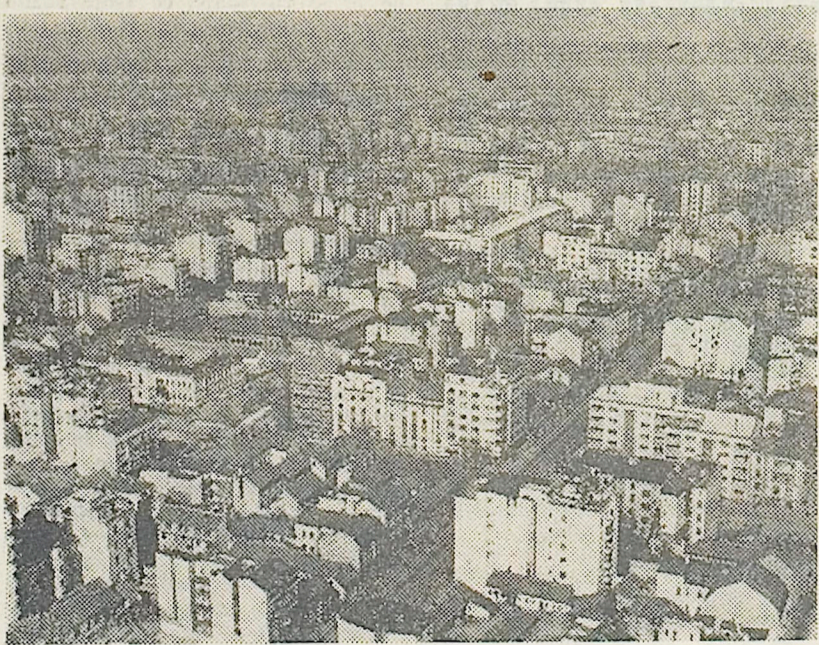
Zaradi zgoraj navedenega stanja v prometu, je delovni kolektiv avtopodjetja Adrije sklenil modernizirati in splošno izboljšati stanje potniških in tovornih sredstev na Koprskem. Podjetje je z razumevanjem in podporo ljudske oblasti izboljševalo svoj vozni park z novimi naftni mi ter modernimi avtobusi, ki jih je nakupilo v glavnem z izkupičkom razprodaje starega voznega parka.

Zadnji čas - nekaj mesecev - se je stanje v prometu precej spremenilo. Po cestah srečujemo krasne Mercedes in druga, našemu času primerna vozila; da vidimo, kako delovni človek potuje danes, če vemo, kako je pred leti, nam je dovolj opazovanje avtobusne postaje in z njo ljudstva, ki mu služi. Slehernemu potniku je na avtobusu kate-re koli proge zagotovljeno potniško mesto in avtobusi se, na račun podjetja, tudi dvakrat ali trikrat prazni vračajo na izhodiščno postajo, da ustrezajo potnikom in služijo delovnemu ljudstvu, kar je njihov glavni namen, če pa je število potnikov za avtobus premajhno, imajo ti možnost z isto vozovnico potovati z avto-taksijem.

21 PROG, 1.116 KILOMETROV

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da vzdržuje Adria z devetimi avtobusi in štirimi pomožnimi omrežje enaindvajsetih rednih prog, katerih skupna dolžina je 1.116 km. Avtobusi imajo skupno 435 sedežev in 159 stojšč, medtem ko prepeljejo samo aboniranih 650 potnikov. Z mnogimi dodatnimi voznjaki na raznih progah, prevozijo potniška sredstva avtopodjetja Adria povprečno milijon stotisoč potniških kilometrov mesečno.

Z obnovitvijo tovornega avtoparka in izboljšavo organizacije dela je (Nadaljevanje na 2. strani)

Pogled na glavno mesto naše republike - Beograd

Družbeni plan okraja Sežana

Pred dnevi so gospodarski strokovnjaki OLO Sežana, potem ko so zbrali vse potrebne podatke gospodarskih in družbenih organizacij v okraju uspešno izdelali predlog družbenega plana za leto 1953. O predlogu družbenega plana sedaj diskutirajo vse gospodarske organizacije v okraju, vsi občinski ljudski odbori in ostale politične in družbene organizacije, da bodo LO povedali svoje pripombe in predloge. Razumljivo je, da vlada po vseh gospodarskih organizacijah veliko zanimanje za ta plan in da je diskusija povsod zelo živa, saj ta plan določa vsakemu podjetju obveznosti napram skupnosti potem akumulacije, ki bo morala biti odvedena v družbeni fond za potrebe okrajnega, republiškega in zveznega proračuna, za nadaljnji razvoj celotne naše socialistične države.

Iz podatkov družbenega plana okraja Sežana so razvidni zelo zanimivi podatki gospodarstva, ki kljub doseženim pomembnim rezultatom po vojni, kažejo še vedno veliko zaostalost vsega gospodarstva, kar je posledica suženjskega izkoriščanja 25 letne italijanske okupacije in posebne strukture kraškega ozemlja.

Celotni družbeni bruto produkt okraja znaša po izračunu predloga družbenega plana 1.441.921.000.— din z 360.875.000.— din amortizacije. Od tega odpade na industrijo 152.363.000.— ali 10,5% z 21.060.000 amortizacije, na kmetijstvo 478.227.000.— din ali 37,7% z 22.680.000.— din amortizacije, gradnje 80.095.000.— din ali 5,5% z 10.695.000 din amortizacije, promet 582.913.000.— din ali 40,1% z 296.977.000.— din amortizacije, trgovina 44.723.000.— din ali 3,1% z 2.490.000.— din amortizacije, turizem in gostinstvo 25.108.000.— din ali 1,7% z 3.062.000.— din amortizacije in obrt 78.492.000.— din bruto produkta, ali 5,4% in 3.915.000 din amortizacije.

Narodni dohodek v okraju znaša skupno 1.082.756.000.— din od tega odpade na potrošni sklad 660.332.000.— din, na akumulacijo pa 420.374.000.— din. Industrija izkazuje pri tem 131.297.000.— din narodnega dohodka, od tega odpade 34.386.000.— din na potrošni sklad, 96.911.000.— din pa na akumulacijo, v kmetijstvu 455.547.000 din narodnega dohodka od tega na potrošni sklad 388.889.000.— din 66.658.000.— din pa za akumulacijo. Gradnje bodo ustvarile 71.110.000 din nar. dohodka od tega bo za potrošni sklad 34.700.000.— din in 34.700.000.— din za akumulacijo, promet 285.936.000.— din nar. dohodka, za potrošni sklad 119.110.000 din, za akumulacijo pa 166.826.000 din, trgovina 42.243.000.— din nar. dohodka od tega 25.833.000.— din za potrošni sklad 16.410.000.— din pa za akumulacijo; turizem in gostinstvo 22.046.000.— din nar. dohodka od tega za potrošni sklad 10.022.000.— din in 12.044.000.— din za akumulacijo; obrt 75.577.000 din nar. dohodka od tega za potrošni sklad 74.412.000.— din, akumulacije pa 27.165.000.— din.

Kot iz številke vidimo, odpade od skupnega družbenega bruto produkta čez eno tretjino na promet, druga tretjina odpade na kmetijstvo, ostane pa na ostale panoge.

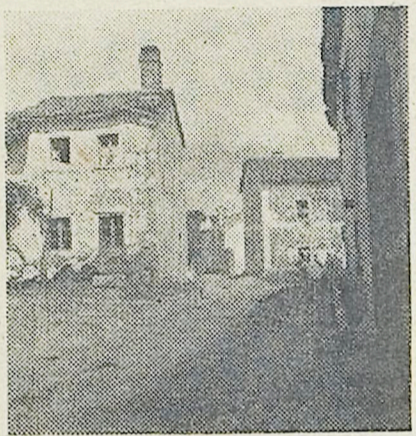
Odstotek družbenega plana je najvišji v razmerju z ostalimi panogami, izvira iz dejstva, da je v okraju železniško omrežje zelo razvito, kar pa za gospodarstvo okraja

ni bistvenega pomena, ker je promet izključno tranzitnega značaja. Industrija v okraju, ki je pravilno rečeno le navadna obrt je pri družbenem planu udeležena komaj 10,5%, ostale panoge razen kmetijstva pa imajo še slabšo udeležbo. Kot je iz številke razvidno, je gospodarski potencial v okraju zelo šibak, saj znaša družbeni produkt v okraju na enega prebivalca le 43.700.— din z 10.800.— amortizacije medtem, ko znaša povprečje v Sloveniji 117.000.— din z 13.000.— din amortizacije.

Narodni dohodek v okraju odpade na 1 prebivalca 32.900.— din, potrošni sklad 19.900.— din, akumulacija pa 12.000.— din.

V Sloveniji odpade 104.000.— din nar. dohodka na 1 prebivalca s 33.000.— din potrošnega sklada in 71.000.— din akumulacije, v Jugoslaviji pa na enega prebivalca 54.000.— din nar. dohodka z 25.000.— potrošnega sklada in 29.000.— din akumulacije.

V sežanskem okraju se torej ustvari na 1 prebivalca komaj tretjina družbenega produkta v primerjavi s povprečjem v Sloveniji in komaj polovica v razmerju do povprečja v Jugoslaviji. Ker je okraj

Javorje v Brkinih

pretežno kmetijskega značaja, se to odraža v razmeroma nizki povprečni stopnji akumulacije, ki znaša v okraju komaj 66 medtem, ko ta znaša v Sloveniji 214, v merilu Jugoslavije pa 115.

Spričo tako nizke akumulacije so tudi možnosti ustvarjanja sredstev za kritje potreb gospodarstva okraja zelo omejene.

Vsa sredstva v okraju znašajo skupaj 406.743.000.— din, od tega odpade: na akumulacijo in sklade državnih podjetij v okraju v znesku 322.138.000.— din, na prometni davek 35.305.000.— din, na dohodnino združnih in privatnih gospodarstev 40.900.000.— din in na ostale dohodke (takse) pa 8.400.000.— din.

Če od gornjega zneska odbijemo tisti del s katerim v smislu zveznega in republiškega družbenega plana ne more razpolagati t. j.: prispevek za zdravstveno zaščito 23.321.000.— din, prispevek za socialno zavarovanje 36.020.000.— din, prispevek za zvezne sklade 185.594.000.— din in prispevek za investicije in sklade 53.519.000.— din ostane v okraju za prosto razpolaganje podjetij le 18.856.000.— din, za okrajni proračun in za proračune občinskih ljudskih odborov din 78.143.000.— din. Nerazdeljena višina din 1.295.000.— din predstavlja presežek akumulacije in se tudi uporabi v okraju.

Okrajni ljudski odbor Sežana in delovni kolektivi v okraju razpo-

gaajo le z 108.298.000.— din akumulacije, z katero pa ni možno kriti najnujnejših potreb okraja, zato je vlada LRS v svojem predlogu družbenega plana uvedla potrebo za dodelitev dotacije v višini 45.009.000 din tako, da bi znašal proračun OLO ako ne bodo nastale kakšne spremembe 133.152.000.— din. Najnujnejše potrebe okraja pa znašajo vsaj 148 milijonov dinarjev.

Da trenutno ni možno ustvariti v okraju večje akumulacije, je pripisati predvsem dejstvu, da je območje okraja pretežno agrarno z zelo neugodno strukturo površin. Od skupne 87.649 ha površine je le 6.721 ha ali 7,7% obdelovalne površine in 4.505 ha orne površine ali 5,1%. 2.221 ha ali 2,6% odpade na sadovnjake, vinograde in travnike. Senožeti je 13.529 ha ali 15,4% pašnikov 35.633 ha ali 40,7%, gozdne površine 23.850 ha ali 27,2% in nerodovitne površine kar 7.916 ha ali 9% ali za 1,3% več kot obdelovalne površine. V okraju Sežana pride na enega kmečkega prebivalca 21.400.— din navadnega dohodka iz kmetijstva v Sloveniji 46.600.— din v Jugoslaviji pa 29.000.— din.

Obdelovalne površine odpade v Sežanskem okraju na enega kmečkega prebivalca 0,31 ha v Sloveniji 0,92 ha, v Jugoslaviji pa 4,18%.

Na 1 ha obdelovalne površine odpade na 1 kmečkega prebivalca v okraju Sežana 69.000.— din navadnega dohodka, v Sloveniji pa le 50.800.— din.

To izkazuje, da je v sežanskem okraju obdelovalna zemlja bolj donosna in bolj izkoriščena kot povprečje v Sloveniji, da je pa te zelo malo. Vse to narekuje okraju in izračuni kažejo, da bo treba vse obdelovalne površine izkoristiti in preusmeriti čim več na najbolj donosne kulture kot vinogradništvo, živinoreja in sadjarstvo, na račun površin manj donosnih kultur kot žitarice vseh vrst in krompir.

Na Krasu je možno povečati površine sedanjih vinogradov terana od 300 ha na 600 ha, v Slovenski Istri pa je možno z rigolanjem povečati od sedanjih 170 ha površine vinogradov celo na 1000 ha površine.

Sadjarstvo je možno v Brkinih zelo razširiti do 400 ha novih površin. Tudi živinoreja bi se lahko z melioracijo in povečanjem površin deteljišč lahko dvignila za nadaljnjih 10% ali najmanj za 2 tisoč glav živine.

Proizvodnja mleka pa bi se dvignila za 30%.

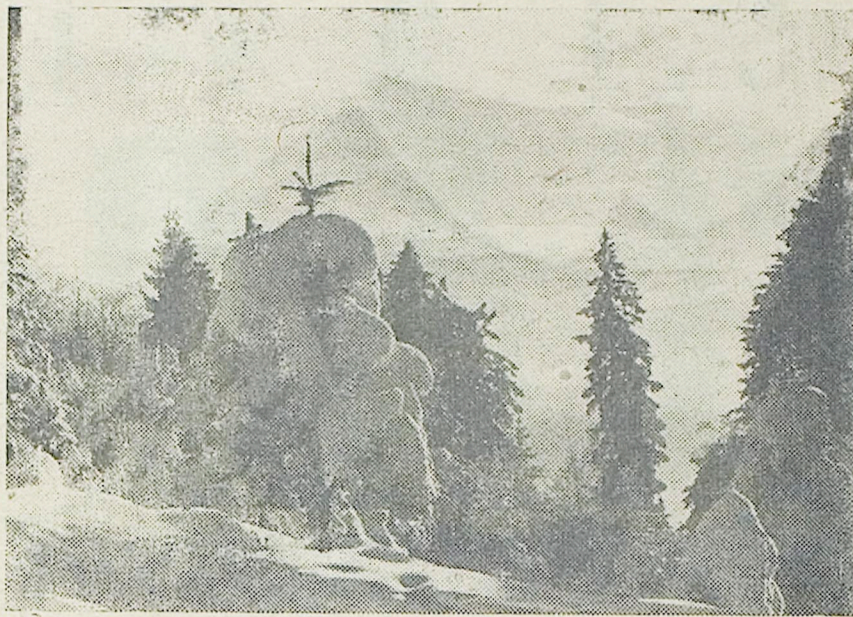
Razumljivo je, da bi bilo potrebno za to izboljšanje več 100 milijonov vendar pa bi se investicije izplačale že v teku 5—7 let. Narodni dohodek pa bi se v okraju s tem povečal za 1 milijardo din letno s čimer bi dosegli povprečje Jugoslavije. Prepričani smo, da bodo naši politični in gospodarski organi vlade LRS na podlagi teh ugotovitev nudili okraju vso potrebno materialno pomoč.

J. V.

Zelo dobra udeležba na vaških zborih Fronte v sežanskem okraju

Do 15. januarja so bili skoro po vseh vaseh okraja Sežana, zaključeni vaški zbori članov Osvobodilne fronte, na katerih so volili delegate za občinske in okrajne konference Osvobodilne fronte, da bodo na teh lahko izvolili delegate za IV. kongres Osvobodilne fronte Slovenije in IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Po vseh zborih so člani OF z velikim zanimanjem poslušali poročila funkcionarjev Osvobodilne fronte, ki so po vseh vaseh tolmačili velik pomen družbenih sprememb v naši državi, o nadaljnjem razvoju socialistične demokracije v naši državi in v zvezi s tem velik pomen spremembe naziva Ljudske fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi Jugoslavije.

V Sežani je dvema zboroma prisostvovalo nad 700 članov tako, da je bila kinodvorana tako v ponedeljek kot v torek zvečer nabito polna. Na zboru so poleg delegatov za okrajno konferenco in delegatov za občinsko konferenco izvolili še delegate za občinsko konferenco Rdečega križa.

Zima na Postojnskem

Tudi industrijo ribjih izdelkov bodo mehanizirali

Problem mehanizacije in modernizacije tovarnih ribjih izdelkov v koprskem okraju se vleče že več let. Že večkrat je bilo govora o tem, da so stroji in druge naprave v teh tovarnah zastarele in da so s tem v zvezi težave z dvigom proizvodnje in s pocenitvijo posameznih proizvodov. Ljudska oblast, ki je že v prejšnjih letih po svojih močeh pomagala temu važnemu področju tukajšnjega gospodarstva, je letos to pomoč še znatno povečala. V planu družbenega plana investicij so predvidevali za ribištvo nad 49 milijonov dinarjev.

O predlogu družbenega plana za ribištvo so med tovarnami ribjih izdelkov prvi diskutirali v Ampele v Izoli. Člani delavskega sveta so se strinjali s stopnjo določene akumulacije in se porazgovorili o vseh vprašanih, ki zadevajo nadaljnji napredek tovarne. Sklenili so, da se mora vsota predvidenih investicij čim smotrnejše uporabiti. Predvsem bodo gledali, da se izvede modernizacija raznih naprav, ki nikakor ne odgovarjajo več moderni proizvodnji in ki zahtevajo mnogo delovne sile in izgube časa. Prav tako bodo nabavili večje število novih modernih strojev.

Z rešitvijo tega osnovnega vprašanja, oziroma bolje rečeno s pomembnim korakom k rešitvi te najbolj boleče točke, seveda še ne bodo rešeni vsi problemi. Potrebni bodo tudi energični ukrepi za izboljšanje sistema dela ter znižanje proizvodnih in režijskih stroškov. Zelo je pohvalen sklep delavskega sveta, da bodo z racionalizacijo parno-energetskih in elektro-energetskih naprav že letos zmanjšali proizvodne stroške pri uporabi pare in električne energije za 1 milijon 200.000 dinarjev. Z mehanizacijo tovarne bodo znižali proizvodne stroške za okrog 18% ter prihranili z racionalnim izkoriščanjem delovne sile in materiala okrog 35 milijonov dinarjev.

Za letošnje leto predvidevajo zgraditi v koprskem okraju 5 modernih ribiških ladij, ki bodo sposobne za ribolov na odprtem morju. S tem bo delno rešeno vprašanje takoimenovane mrtve zimske sezone, ko so tovarne ribje industrije v koprskem okraju odvisne od uvoza svežih rib iz drugih predelov naše države.

Avtopromet pri Adriji

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovni kolektiv avtopodjetja Adrija mogel znižati tarifo enega tonskega kilometra od dvaindvajset na osemnajst dinarjev in še pri tem imeti precejšen profita, kar nedvomno ni majhen doprinos skupnosti in podjetju samemu. Vztrajnost šoferjev in delavcev je pripomogla, da je bila vsaka okvara popravljena takoj ob nastanku, tako podnevi kot ponoči, kar je razbrati iz sledečih podatkov:

270.000 TONSKIH KILOMETROV MESEČNO

S sedmimi sedemnajststonskimi, dvema štirinajststonskimi in z dvema štirinajststonskimi je Avtopodjetje prepeljalo povprečno po dvestosedemdesetih tonaških kilometrov mesečno. Dvomilijona bi bila trditve, da so prometna sredstva drugih podjetij enako izkoriščena, kot to vidimo pri Adriji. Vprašati se moramo, koliko gospodarstvu koristijo napol ali morda kaj bolj izkoriščena vozila in če mu sploh koristijo?

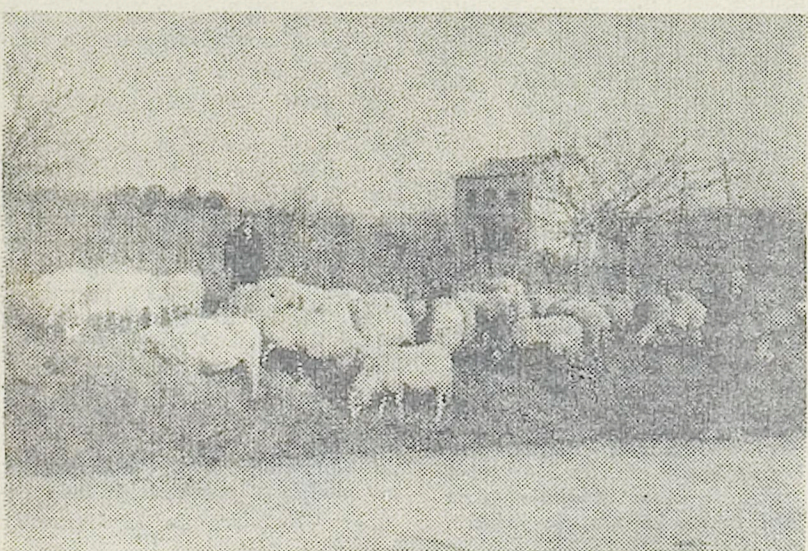
Delovni kolektiv avtopodjetja Adrije, ki se s temi problemi približe bavi, odgovarja na taka vprašanja, da je izvor ideje kupovanja vozil v podjetjih, ki nimajo možnosti, da bi jih stalno izkoriščala in kadar jih, so izkoriščena le napol, tu upoštevajoč še, da taka podjetja nimajo možnosti vozil sama vzdrževati, le želja po komodnosti, brez ozira na gospodarsko korist ali morda celo škodo, ki jo tako ravnanje povzroča gospodarstvu podjetij in s tem skupnosti v celoti. Tako razsodba delno ne velja le za podjetja kot je Vino in Fructus, ki imajo na povratnih voznih svojih embalažo, njim ostane le še vprašanje, če svoje vozilo morejo stalno zaposliti. Mar bi taka podjetja ne imela večjih koristi, ako bi svoja vozila prodala prevoznemu podjetju, ki ima za to izvedeno organizacijo in more vozila stalno v polni meri zaposliti, pod pogojem, da jim to podjetje zajamči in seveda tudi stori uslugo v potrebi? SO

Za socialistično zvezo

(Nadaljevanje s 1. strani)

doča Socialistično zvezo vsega širokega kroga naših delovnih ljudi takoj organizacijsko in idejno-politično učvrstili. To bodo začeli že takoj na naših sestankih, kjer bomo ne samo pojasnjevali vsem članom Fronte pomen preobrazbe naše vseljudske politične organizacije, marveč bomo že konkretno začeli sprovajati sklepe VI. kongresa Zveze komunistov, ki se nanašajo na delo frontnih organizacij. V tem začetnem delu bomo postavili osnovo za nadaljnja izvajanja nalog, ki jih bo postavil pred nas IV. kongres Ljudske fronte — Socialistična zveza delovnih ljudi Jugoslavije.

Janko Valentinčič

Pastir iz Čičarije je prignal svojo čredo na zimsko pašo v Istri

BALKANSKE DRŽAVE V OBRAMBI MIRU

V torek, 20. januarja je prišel v Jugoslavijo na uradni obisk turški zunanji minister Köprülü. Prihod turškega zunanjega ministra v Beograd, kateremu bo kmalu sledil tudi obisk grškega zunanjega ministra Stefanopulosa, je velikega pomena ne samo za balkanske države, temveč politični dogodek prvega reda tudi v svetovnem merilu, kajti Balkan je danes tisti del sveta, ki je najbolj izločen sovjetski agresiji.

V Beogradu pričakujejo mnogo od razgovorov, ki jih bo imel Köprülü z najvišjimi predstavniki jugoslovanskega državnega sekretariata za zunanje zadeve. Smatrajo, da ni skoraj nobenih ovir več med Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo za najtesnejše sodelovanje in vseh področjih mednarodnih vprašanj, ker te države povezujejo skupni interesi ohraniti miru na Balkanu in s tem tudi v svetu.

Lahko rečemo že sedaj, da imajo Jugoslavija, Turčija in Grčija jasne in enotne poglede na nevarnost, ki grozi v enaki meri vsem trem državam s strani Sovjetske zveze in njenimi sateliti. To je potrdil tudi turški zunanji minister Köprülü jugoslovanskim novinarjem v svoji izjavi ob prihodu v državo, v je dejal: »Globoko sem prepričan, da bodo razgovori, ki jih bom vodil z jugoslovanskimi državniki, katerih dolžnostnost in treznost zelo cenim zelo velike koristi tako za Jugoslavijo in Turčijo, kakor za svobodni svet, posebno za ta del sveta, v katerem živimo mi in v katerem smo povezani s tolikimi skupnimi interesi in cilji.« Na vprašanje o reagiranju nekaterih držav v zvezi s sodelovanjem med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo, je Köprülü izjavil: »Prepričan sem, da lahko vse miroлюбne države gledajo na to sodelovanje z največjim zadovoljstvom, ker je cilj tega sodelovanja ohranitev miru.«

Te izjave jasno povedo, kakšni so cilji balkanskih držav, obenem pa tudi opozorilo tistim državam, ki bi hotele intrigrirati v tem delu Evrope, da bi lahko spet vsilile svoje »varušvo«, ki ga pa miroljubni balkanski narodi ne marajo več prenašati. To je najjasnejši odgovor Rimu in De Gasperi, ki je šel pred kratkim v Atene z edinim namenom, da bi razbil balkansko solidarnost, da bi onemogočil vojaško in politično zblizanje med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Prihod turškega zunanjega ministra v Beograd in bližnji obisk grškega zunanjega ministra predstavljata velik udarec italijanskim imperialističnim aspiracijam na Balkanu. De Gasperi obisk Atene pa je obenem odkril, da Italija gleda na svetovni mir s svojega ozkega gledišča, s stališča sa-

mo svojih koristi. Razumljivo je, da se takšno italijansko stališče nikakor ne more vzkladiti s pojmom resničnega svetovnega miru, ker Italija še vedno zasleduje stara pojmovanja o miru, ki jih je Mussolini definirala s »pav romanom«. Takšen mir, kakršnega si v Ralu predstavljajo, pa pomeni suženjstvo za druge narode. Sicer je bil De Gasperi v Atenah zelo previden v svojih izjavah, toda kljub temu so Grki dobro razumeli, da je ideja o »rimskem miru« v Rimu še vedno zelo živa in da jo z vsakim dnem bolj gojijo, kar dokazuje tudi pisanje italijanskega tiska. De Gasperi je v Atenah spoznal, da balkanski narodi hočejo svoj mir, neodvisen od Rima in njegovega »varušva«. Po obisku turškega zunanjega ministra v Beogradu je pa lahko spoznal, da so njegovi poskusi intrigriranja na Balkanu propadli.

Tudi zapadne vesile so sedaj lahko prišle do prepričanja, s kakšnimi cilji in nameni je vstopila Italija v Atlantski pakt. Današnji Italiji pač ne gre za tem, da bi se kolektivno obranil svetovni mir, ker se v nasprotnem primeru ne bi postavila po robu prizadevanjem balkanskih držav, da ta mir učvrstijo, temveč bi jim še pomagala, kolikor je pač v njeni moči. Rim je odkril svoje karte in pokazal, da mu je Atlantski pakt le orodje, da lahko uresniči svoje imperialistične težnje proti Balkanskim narodom. To pa nasprotuje cilju, s katerim je bil

Atlantski pakt ustanovljen. Povdariti moramo, da Italija pravzaprav sodeluje s Sovjetsko zvezo in njenimi sateliti pri razbijanju balkanske solidarnosti, pri ustvarjanju novih žarišč za mednarodno napetost.

Italijanska prizadevanja za mešetarenje med balkanskimi državami so pa rodila edino to, da so se razgovori med Atenami, Ankaro in Beogradom še bolj pospešili in da se sedaj konkretizirajo z medsebojnimi obiski najvidnejših državnikov. Köprülüjev obisk v Beogradu ima še večji pomen, ker sledi neposredno po njegovem obisku v Rimu in po De Gasperijevem obisku v Atenah. Seveda v Rimu niso nič kaj navdušeni nad prihodom turškega državnika v Beograd, pač pa še bolj poparjeni kot po De Gasperijevem obisku v grški prestolnici.

Vsa jugoslovanska javnost in tiska iskreno pozdravila obisk turškega zunanjega ministra, ker vidita v tem obisku novo razvojno dobo za balkanske narode, ki so se otreli tujega jarma, tujega vmešavanja in ki hočejo iskreno sodelovati ne samo za mir v tem delu sveta, ampak sodelovati z vsemi narodi, ki spoštujejo načela enakopravnosti. V zvezi z nekaterimi govoricami v inozemstvu, češ da bo Köprülü naletel pri razgovorih v Beogradu na težave, poudarja jugoslovanski tisk, da v razgovorih med iskrenimi prijatelji ne more biti nobenih težav, ker je njihov cilj isti, in sicer obramba miru, svobode in neodvisnosti.

Eisenhower 34. predsednik ZDA

V torek je bil z velikimi svečanostmi ustoličen novi predsednik Združenih držav general Eisenhower. Z njegovim ustoličenjem se je zaključilo obdobje dvajsetih let tekom katerega je bila nepretrgoma na krmilu te velike države demokratska stranka. Ta stranka je lahko ponosna na dediščino, ki jo zapušča novi republikanski vladi.

Industrija Združenih držav je v največjem razmahu in pravtako trdno je njihovo kmetijstvo, ker mu država z odkupom njegovih pridelkov jamči za stalnost cen. Živiljenjska raven prebivalstva je zelo visoka in število brezposelnih je razmeroma majhno. Popolnoma drugačna pa je bila slika, ki je demokratska stranka pred dvajsetimi leti prevzela dediščino in oblast od republikanske stranke. Tedaj so bile Združene države na robu propada, ker so preživljale največjo gospodarsko krizo v svoji zgodovini, ki je globoko odjeknila po vsem

svetu. Industrija je bila brez dela, vrednostni papirji brez vrednosti, kmetijstvo je bilo malodane uničeno in nad 10 milijonov ljudi je iskalo dela in kruha. Zato bo ostalo za vedno z zlatimi črkami napisano ime demokratskega predsednika Franklina Roosevelta, ki je pred dvajsetimi leti bil ustoličen in je s svojim revolucionarnim načrtom, imenovanim »New deal«, otel Združene države pred gospodarsko propadajo. Od tedaj se je pričel za Združene države nov gospodarski vzpon, ki z manjšimi presledki traja do današnjega dne. Pri vsem tem pa se moramo zavedati, da v kapitalističnem gospodarstvu ni ničesar trajnega in stalnega in da se nekega lepega dne zna zgoditi, da se bo gospodarstvo Združenih držav znašlo zopet pred enako ali še hujšo krizo, ki bo imela za posledico uničenje njihovega sedanjega družabnega reda.

Zunanjepolitična dediščina, ki jo zapušča demokratska vlada novi republikanski vladi, pa nikakor ni tako rožnata. Zapušča ji hladno vojno in z njo združeno vojno na Koreji, ki ji ni predvideti konca, Atlantski zvezo, ki se nikakor ne more tesno povezati, evropsko skupnost, ki se nikakor ne more združiti, in še celo vrsto drugih neprijetnosti. Nikakor pa ne smemo misliti, da je vseh teh neprijetnosti kriva sedanja demokratska vlada. Ob drugačni zunanji politiki bi bilo morda marsikaj bolje, toda sedanji nepovoljni politični položaj je odraz sedanjega zgodovinskega obdobja, ko se dve veliki sili borita za nadvlado na svetu.

Odstopivši predsednik Truman je v svojem poslovnem radijskem govoru napovedal, da se bo hladna vojna končala s spremembo v Sovjetski zvezi, in to bodisi z revolucijo ali neredi v podložniških državah ali pa s spremembo v kremejski vladi. Preden se to ne zgodi, je naravnost izključeno, da bi mogla prenehati hladna vojna. Novi minister za zunanje zadeve John Foster Dulles pa je pred senatno zunanjepolitično komisijo izjavil, da morajo Združene države voditi odločno politiko, ki naj odstrani nevarnost, ki jim grozi od Sovjetske zveze. V to svrhu bo treba osvoboditi narode, ki jih je zaslužila Sovjetska zveza in posvečati enako pažnjo vsem predelom sveta, kjer se stikata in borita sovjetski in protisovjetski blok. Nikdar ne bomo imeli trajnega miru in nikdar ne bo sreče na svetu, je rekel Dulles, dokler bodo Sovjeti vladali nad eno tretjino zemeljske oble in poskušali širiti svojo moč.

Borba za nov italijanski volilni zakon

V sosednji Italiji se že mesec in mesec vodi borba med vlado in opozicijo glede novega volilnega zakona, kajti parlamentarne volitve so pred vrati. Demokristjani, ki so že leta na oblasti bi hoteli izvesti tako reformno volilnega zakona, ki bi jim omogočil lahko zmago na bližnjih volitvah.

V poslanski zbornici so začeli v nedeljo s sejo, ki je v sredo še trajala. Razpravo v parlamentu je organizirala opozicija. Končno je prišlo do hudih pretepov tudi v sami zgradbi zbornice med poslanci levice in desnice. De Gasperi bi na vsak način hotel izsiliti glasovanje o novem volilnem zakonu, ki je povezano tudi z glasovanjem o zaupnici vladi. Opozicija se je postavila na stališče, da bi se moral o reformi izjasniti ves narod, torej, da bi moral priti do referendumu, toda De Gasperi se referendumu boji. On zahteva, naj se zakon odobri in s tem tudi zaupnica njemu.

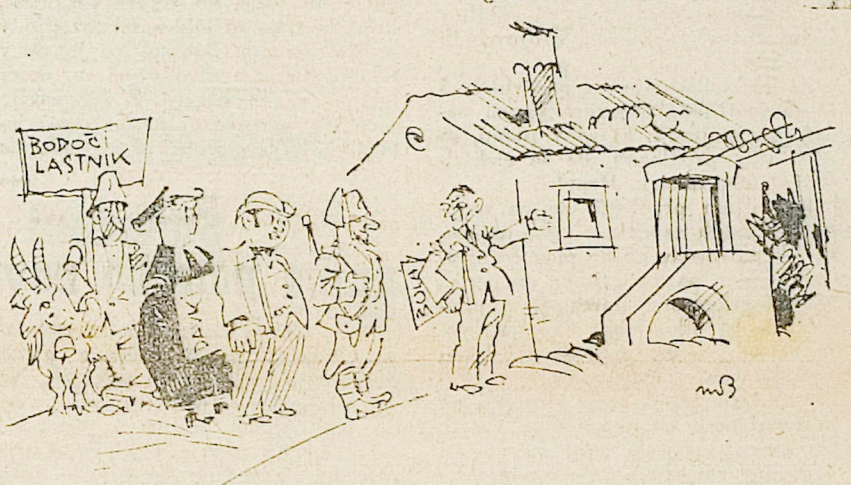
Če hočemo točneje oceniti sedanjo borbo okrog volilnega zakona v Italiji, moramo predvsem poudariti, da se zanjo skriva globoka kriza italijanske demokracije in zavozene povojne italijanske notranje in zunanje politike. V glavnem se vodi borba med klerikalci, ki jih podpira Vatikan in med kominformisti, da bi si učvrstili položaje na škodo drugih manjših strank, od katerih se nekatere bore, da bi si Italija poiskala novo pot, ki bi bila v skladu s težnjami italijanskega delovnega ljudstva. Demokristjani in kominformisti bi hoteli odbržati z novim volilnim zakonom nekakšno se-

danje razmerje sil, kar je pa glavni vzrok za krizo demokracije v Italiji. Tako demokristjani kot kominformisti se boje, da bi prišla na površje resnično demokratična in socialistična sila, ki bi pomečila s sedanjo gnulo demokracijo, in se na eni strani vdinja Vatikanu, na drugi strani pa Moskvi.

De Gasperi je postavil vprašanje zaupnice, toda za tem se v resnici skriva njegov namen, da uvede v Italijo klerikalno diktaturo s pomočjo Vatikana, da ukine vse demokratične institucije in da onemogoči italijanskemu ljudstvu vsako najmanjšo borbo za svoje socialne pravice.

Končno so v sredo v italijanski zbornici izrekli zaupnico predsedniku De Gasperiju in sprejeli vladni predlog o volilni reformi kljub ostremu nasprotovanju opozicije. Reforma je bila izglasovana z veliko večino glasov, v glavnem demokristjanskim, ker se je okrog 200 poslancev (kominformistov in levih socialistov) glasovanja vzdržalo in zapustilo zbornico. Proti so glasovali samo monarhisti, neofašisti in nekaj socialdemokratov, vsega 17 poslancev.

Sprejeti zakon o volilni reformi predvideva, da strankarske skupine, ki dobijo na volitvah 51 odstotkov glasov, dobijo v parlamentu dve tretjini poslanskih mest. Tako misli De Gasperi, da si učvrsti klerikalno oblast. Videli bomo, kaj poročajo italijanski narod na prihodnjih parlamentarnih volitvah, ker zakon je kakor dvorezen nož in se lahko mašuje prav tistemu, ki ga je vsilil drugim.

(Noben trud se Italijanom ne zdi prevelik, če gre za odvzem zemlje slovenskemu lastniku)
»Srečno navsezadnje — takele komplikacije za zemljo, ki je že tako italianissima!«

SPREHOD PO SVETU

Takoj ko je Eisenhower prevzel oblast v ZDA, je kar završalo po raznih prestolnicah v svetu. Vse kotirna novemu predsedniku. Vlade medseboj tekmujejo, katera bo prva poslala v Ameriko svoje delegacije. Za sedaj se ve le to, da bo kmalu odšla v Washington angleška delegacija, ki jo bo vodil sam zunanji minister Eden.

Zapadne evropske sile predvsem zanima, če bo novi predsednik tudi še naprej dajal pomoč, kakor je to delal Truman, ali pa bo to pomoč zmanjšal. Iz Bonna javljajo, da se v Ameriko spravlja tudi kancler Adenauer, ki bi si rad pridobil naklonjenost novega predsednika v številnih zadevah, ki danes tarejo Nemčijo. Predvsem je tu spor z Francijo zaradi Posarja, potem zavčniško-nemški sporazumi, evropska obramba, oziroma ustanovitev nemške armade.

Iz Italije še ni nobenega glasu, da so že sestavili delegacijo, ki bo odšla v Ameriko, toda prav gotovo o tem mislijo, saj v Rimu so bili vedno zelo pridni, ko se je slo herarčenje in pri tem niso nikoli pozabili ogovarjati svojih sosedov. Celotna Japonija so zadovoljni z Eisenhowerjem, samo boje se, da bodo morali nekaj prispevati v korejski vojni, kar jim ne diši. Oni bi raje je služili in se postavili gospodarsko na noge, seveda z ameriško pomočjo. Predsednik japonske vlade je ravno te dni dejal, da se bo Japonija odobrila večina japonskega naroda, in sicer z ljudskim glasovanjem.

Po vsem svetu je vzbudila veliko presenečenje vest moskovskega ra-

dija, da je bilo devet kremejskih zdravnikov, med katerimi je šest Zidov, postavljenih pod obtožbo, da so stregli po življenju kremejskim mogotcem. Dosedanji njihovi žrtvi naj bi bila dne 11. maja 1945 umrli general Ščerbakov in tine 31. avgusta 1948 umrli tajnik ruske komunistične stranke Zdanov. Umorili naj bi ju bili na ta način, da so jima ugotovili napačne bolezni in predpisali zdravila, ki so zakrivila in pospešila nujno smrt. Na tak način naj bi bili nameravali umoriti tudi razne druge visoke osebnosti, med katerimi naj bi bili zlasti visoki vojaški poveljniki.

Druga presenetljiva vest prihaja iz Berlina, kjer je bil brez dvoma po navodilih iz Moskve aretirani zunanji minister vzhodnonemške vlade Jurij Dertinger. Skupno z njim so bili aretirani tudi mnogi njegovi sodelavci, v kolikor se jim ni posrečilo pobegniti v Zahodno Nemčijo. Ker je bil Dertinger ena izmed vodilnih osebnosti kršćanske demokratske zveze in ker je bil še pred njim meseca decembra aretirani predsednik liberalno-demokratske stranke Karl Hamann, ki je bil minister za trgovino, pomenijo te aretacije, da se hoče vzhodnonemška vlada, v kateri ima večino vzhodnonemška enotna socialistična stranka, otresti vseh drugih sopoltnikov, ki ji očitno niso več potrebni ali pa so ji postali morda celo nadležni. Obetajo se torej zanimivi sodni procesi, ki bodo kljub računirani sovjetski inscenaciji morda vsaj nekoliko »osvetili« v temo za železno zaveso.

General Nagib si utrjuje oblast v Egiptu

Ob koncu preteklega tedna so prihajale vesti iz Kaira, da je prišlo v Egiptu do množičnih aretacij, končno pa uradna vest, da je general Nagib razpustil vse politične stranke in jim prepovedal delovanje za tri leta. Seveda so temu drastičnemu ukrepu generala Nagiba sledile nove in nove aretacije, dokler ni prišlo na dan, da so nasprotniki novega režima v Egiptu pripravljali zaroto.

Kairski radio je končno objavil, da sta bila aretirana princ Abas-Halim, sorodnik bivšega kralja Faruka in Serag el Din, bivši tajnik vafdistične stranke. Aretirani je bil tudi polkovnik Mehama, ki je postal ob prihodu generala Nagiba na oblast član regentskega sveta. V torek se je pa na ukaz Nagiba sestal vojni svet, ki ga sestavlja deset častnikov, da bi sodili dvema častnikoma, ki sta bila obtožena organiziranja upora med oboroženimi silami. Večino aretirancev so poslali v taborišča El-tara v sinajski puščavi. Med njimi je tudi 14 voditeljev vafdistične stranke.

Kakor je znano, je general Nagib v začetku svoje revolucije bil zelo energičen in dinamičen. Uspelo mu je brez krvi odstraniti kralja Faruka in vzpostaviti red. Pridobil si je na splošno simpatije vsega prebivalstva, zlasti mlajših generacij, čeprav je naletel na velike težave pri vafdistični stranki, ki je imela nekak monopol v egiptškem javnem življenju.

Nastalo je obdobje zatišja, toda le navidezno. Za kulisami je Serag

El Din pripravljaval zaroto, ki je bila pravočasno odkrita. Tako je Nagib strl stare politične mačke in pokazal, da je dorasel položaju. Ne da se z oblasti. Ali bo Nagib sedaj uvedel diktaturo, se še ne ve. Eno je pa gotovo: Nagibova odločnost v notranjem življenju Egipta dokazuje, da bo tudi zunanji svet imel težkega opravka z njim, zlasti pa tiste države, ki imajo kakšen spor z Egiptom. To pa je predvsem Velika Britanija, ki se ji ne da zapustiti Sueskega področja in noče popustiti v sudanskem vprašanju.

Značilno je, da je pred nekaj dnevi general Nagib v svojem govoru egiptškemu študentom dejal, da bo Egipt nadaljeval borbo vse do tiste države, ki imajo kakšen spor z Egiptom. To pa je predvsem Velika Britanija, ki se ji ne da zapustiti Sueskega področja in noče popustiti v sudanskem vprašanju. Značilno je, da je pred nekaj dnevi general Nagib v svojem govoru egiptškemu študentom dejal, da bo Egipt nadaljeval borbo vse do tiste države, ki imajo kakšen spor z Egiptom. To pa je predvsem Velika Britanija, ki se ji ne da zapustiti Sueskega področja in noče popustiti v sudanskem vprašanju. Značilno je, da je pred nekaj dnevi general Nagib v svojem govoru egiptškemu študentom dejal, da bo Egipt nadaljeval borbo vse do tiste države, ki imajo kakšen spor z Egiptom. To pa je predvsem Velika Britanija, ki se ji ne da zapustiti Sueskega področja in noče popustiti v sudanskem vprašanju.

Živahno razpravljanje o družbenem planu

Marezige

Na področju občinskega ljudskega odbora Marezige so prebivalci živahno sodelovali v diskusiji o predlogu letošnjega družbenega plana. S predvidenimi investicijami so se v celoti strinjali, predlagali pa so, da se nekatere vsote nekoliko drugače uporabijo, kakor je navedeno v planu. Glede na to, da so prebivalci svoje predloge natančno utemeljili, se je tudi občinski odbor z večino njih strinjal, o nekaterih pa se bo treba še podrobneje pogovoriti.

Glede vsote štiri milijonov, ki je predvidena za obnovo vinogradništva in sadjarstva, so nekateri menili, da bi se zmanjšala na tri milijone. Ostanek bi razdelili na dva dela — polovica bi šla za pomoč pri gradnji silosa, ki ga hočejo graditi kmetje iz lastnih sredstev, druga polovica pa bi se razdelila kmetom za pomoč pri gradnji gnojnih jam. Obe zadevi sta nujni: kaj pomeni silos, so se kmetje lahko prepričali ob lanskoletni suši in ob drugih elementarnih nevarnostih; z graditvijo gnojnih jam pa bo ostalo kmetom važno gnojilo, ki se je doslej uničevalo, hkrati pa se bo dvignilo tudi higiensko stanje po vaseh.

Glede predloga, da se investira vsota 5 in pol milijonov za gradnjo vodnjakov v Topolovcu, Hrvojah in Zrnjovcu, so nekateri volivci menili, da bi ga bilo treba nekoliko spremeniti. Del te vsote (1 milijon) bi namreč porabili za nekatera druga nujna dela, in sicer za dograditev vodovoda v Centurju ter vodnjakov v Glemu, Skrljevcu in Borštu. Dragih 4 in pol milijone dinarjev pa bi šlo, kakor so predvideli, za graditev vodnjakov v Topolovcu, Zrnjovcu in Hrvojah.

Za elektrifikacijo so predvideli 5 in pol milijona dinarjev. Razen navedenih področij, ki so v planu, so prebivalci predlagali, da se elektrificira tudi zaselek Herpelje.

Razen teh predlogov so na mnogih sestankih navedli še vrsto drugih, ki jih pa seveda ne bo mogoče uresničiti, ker so investicije omejene. Med drugim so v Marezigah predlagali, da bi bilo dobro napeljati vodovod od Rižane, v Loparju, da bi zgradili cesto med vasio in v Glemu, da bi imeli radi prav takšen kulturni dom kot v Loparju. Vse te predloge bo seveda treba upoštevati v družbenem planu za naslednje leto, dobro pa bi bilo, če bi prebivalci malo razmislili in nekatera dela samoiniciativno začeli iz sredstev, ki bi si jih sami zbrali.

Nedavnegega zasedanja občinskega odbora Zveze borcev Marezige se je udeležilo 10 delegatov. Med drugim so sklenili postaviti več spominskih plošč padlim borcem in so v ta namen že začeli zbirati prostovoljne prispevke po terenu. Organizacija Zveze borcev bo skrbel, da se ustanove nove strelske družine, oziroma da se delo že obstoječih poživijo. Na zasedanju so izvolili tudi nov občinski odbor Zveze borcev.

Sv. Anton

Pred dnevi so se sestali člani in učenci kmetijske zadruge ter obravnavali razne gospodarske zadeve, o katerih bodo odločali na občnem zboru, ki bo v februarju. Med drugim so predlagali člani komisije za desetletni gospodarski načrt. Čeprav bodo predlog potrdili šele na občnem zboru, bo komisija takoj začela z delom. Njena glavna naloga bo pregledati rentabilnost posameznih kme-

tijskih panog in napraviti zadevni gospodarski načrt za daljšo dobo.

Na sestanku so predlagali tudi ustanovitev poljedelskega, sadjarskega in živinorajkega odseka. Razen teh je v načrtu tudi odsek za eksperimentalno kmetijstvo, ki bo delal v tesni povezavi z Zavodom za pospeševanje kmetijstva pri Koprju. Naloga tega odseka bo predvsem v proučevanju zemljišče in semen. Poseben odsek za kulturo in prosveto pa bo predvsem skrbel za organizacijo gospodarskih strokovnih predavanj in za splošno kulturnoprosvetno dvigovanje članov zadruge.

Kmetijska zadruga v Sv. Antonu bo letos po vseh znakih sodeč stopila velik korak naprej v svojem razvoju. Naj omenimo še to, da nameravajo kupiti traktor z dvoma plugoma in tovorni avto. S traktorjem bodo med drugim zrigovali tudi okrog 130 arav zemlje za nove vinograde.

Babiči

Na zboru volivcev, ki je bil v soboto v naši vasi, je bilo zelo živahno. Razgovarjali smo se o predlogu družbenega plana za letošnje leto, predvsem pa o postavki, ki zadeva našo šolo.

V družbenem planu investicij je predvidena tudi vsota 4 milijone dinarjev za zgraditev prizidka k vaški osnovni šoli. Vaščani se s tem predlogom niso strinjali iz več razlogov. Prav je, da se o teh vzkrokih malo podrobneje pogovorimo.

Osnovna šola v Babičih nikakor ne odgovarja svojemu namenu. Prostori so nizki in v eni sami učilnici se gnete od jutra do večera 65 otrok, kajti le tako se lahko vsi zvrstijo v šestih razredih. Razumljivo je, da v takem stanju tudi higiena ne more biti na visoki stopnji. Z zgraditvijo prizidka se položaj ne bi dosti izboljšal, kajti prostor okrog šole ne

odgovarja za zidavo, hkrati pa je bolj pametno misliti na novo šolo, kakor krpati nekaj, kar skoraj ni več za uporabo. Zelo dober je za devetni predlog o zgraditvi nižje gimnazije v Babičih, v kateri bi imela hkrati svoje prostore tudi osnovna šola. Za ta predlog govori predvsem dejstvo, da leže Babiči nekako v sredi med večjimi naselji Marezigami, Borštom in Pomjanom in bi imeli otroci iz teh in še nekaterih drugih naselij približno enako daleč do šole. Seveda, to je le predlog, o katerem bo potrebno še podrobneje razpravljati, preden bi ga realizirali v prihodnjem družbenem investicijskem planu.

Sedaj je ostalo odprto vprašanje, kaj bo z onimi štirimi milijoni, ki so jih določili za prizidek. Del tega denarja bi bilo najbolje uporabiti za remontna dela na šolah v Borštu in Truskah, drugi del pa za izdelavo elaboratov in načrtov za novi šoli v Babičih in Hrvojah. Zadnje besede o tem pa še niso izrekli.

Na sestanku so govorili tudi o postavitvi mlina v prostorih poslopja, ki so ga prvotno namenili za hlev kmetijske zadruge. V zvezi s tem bodo precejšnje težave, ker mora vsi stvar odobriti poslovna zveza, hkrati pa je tu še vprašanje kredita. Stvar pa je zelo pereča, ker morajo ljudje po več ur čakati v Rižani, preden jim zmeljejo žito in izgubijo mnogo dragocenega časa.

Lopar

Za gradnjo kulturnega doma kažejo vaščani veliko zanimanje. Sedaj je končan približno 35 odstotkov del. V domu bo lepa dvorana za prireditve, knjižnica in soba za sestanke. Če bodo odobrili del investicije, bo verjetno dom že letos gotov, zlasti če bodo vaščani pomagali tudi s prostovoljnimi delom.

Šmarčani so utemeljili nujno potrebo novega mlina in oljarne

Tako živega zanimanja za razpravo o predlogu družbenega plana Šmarčani že dolgo niso pokazali. Na seji občinskega ljudskega odbora so do podrobnosti prebrali vse možnosti, ki jih nudijo predvidene postavke in na koncu sklenili, da bodo investicije čim bolj smotno izrabili za razna gospodarska in druga področja.

V družbenem planu so predvideli za občino Šmarje: 3 in pol milijona dinarjev za obnovo vinogradov, 150 tisoč din za plemensko živino, dva in pol milijona din za nadaljevanje gradnje ceste pri Koštoboni, 6 milijonov din za dograditev ceste v Šmarjah, 4 milijone din za obnovo podeželja, 1 milijon din za gradnjo vodnjakov v Pomjanu in Pučah, 1.200.000 din za gradnjo vodnjaka v Padni in 3.540.000 din za nadaljnjo elektrifikacijo v Pučah in Padni ter za dobavo števcev.

Razen tega misli občina zgraditi moderno oljarno in mlin na križišču Puče—Koštobona, za kar bodo investirali nad 12 milijonov din. K stroškom za oljarno in mlin je treba primakniti še nadaljnjih 7 milijonov din, ki pa jih bo dal na razpolago občinski ljudski odbor iz svojega rednega proračuna. Prvič v zgodovini se je torej zgodilo, da so predvideli za vsestranski napredek naše občine tako visoko vsoto — skupaj nad 40 milijonov dinarjev.

V diskusiji o razdelitvi investicij

so odborniki navedli nekaj zelo dobrih predlogov. Med drugim so sklenili predlagati gospodarskemu svetu OLO, naj se vsota 6 milijonov din, ki so jo namenili za zgraditev ceste v Šmarjah, porabi za druge namene. Po njihovem predlogu naj bi del te vsote (4 milijone din) porabili za zgraditev kulturnih dvoran v Krkavčah in v Novi vasi, ostanek (2 milijona din) pa za pomoč pogorelcem v Šmarjah. Predlog so utemeljili s tem, da je predvidena vsota 4 milijone din premajhna za obnovo požganih hiš.

Odborniki so utemeljili tudi svoj predlog glede zgraditve kulturnih dvoran v Krkavčah in v Novi Vasi. V Krkavčah je zelo živahno zanimanje za kulturno prosvetno delovanje, ki pa ne more priti do pravega raznaha, ker se že vsa leta zamaž borijo za kulturno-prosvetno dvorano. Če smo dejali, da se ljudje nimajo kje zbirati, je s tem povedano mnogo ali pa tudi vse.

Odborniki se niso tudi strinjali s predvideno vsoto za dograditev osemletke v Sv. Petru. V Sv. Petru so prav tako na razpolago štiri učilnice kakor v Šmarjah, hkrati pa so tam dogradili tudi stanovanja za učitelje. Čeprav je jasno, da bo treba v bližnji prihodnosti izpopolniti osemletki v Sv. Petru in v Šmarjah, je za sedaj važneje, da se predvidena vsota za dograditev osemletke v Sv. Petru uporabi za zgraditev šole v Pomjanu. Sedanje šolsko poslopje v Pomjanu je namreč bolj podobno seniku kakor šoli. O potrebi zgraditve šolskega poslopja govori tudi številu učencev (30), ki pa se bo z ukinitvijo šole v Manžanu še povečalo.

Odborniki so mnogo diskutirali in natančno utemeljili nujno potrebo zgraditve nove oljarne in mlina v občini. Na področju Šmarij je okrog 30.000 oljnih nasadov, hkrati pa so lepi pogoji za nadaljnjo razširitev. Nova oljarna je že s tega stališča nujno potrebna. So pa še drugi vzroki. S starimi oljarnami, ki imajo zastarele priprave, je možno dobiti od vsakega 100 kg oljk le 12 do 14 kg olja, z moderno oljarno pa bi se pridobivanje olja povečalo za 4 do 5%. Odborniki so se približno kalkulacijo ugotovili, da bi na ta način letno pridobili okrog 23.000 kg olja več. Seveda je treba upoštevati, da bi se hkrati dvignila tudi kvaliteta olja, saj se ga v zastarelih oljarnah

Od Triglava

vsako leto mnogo pokvari. K vsemu tem dejstvom pa je treba prišteti tudi veliko izgubo časa, kajti kmetje morajo oljke voziti večidel v oddaljene oljarne.

Tudi postavitev mlina je nujen problem občine. Produkcija belih žit znaša okrog 53 vagonov, koruze pa okrog 50 vagonov letno. Proizvajalci morajo voziti svoje pridelke v oddaljene mlino v Hrvaško Istro. Zaradi preobremenjenosti mlinov pa morajo tudi tam čakati po 48 ur, s čimer izgubijo mnogo dragocenega časa. Za zadovoljitev potreb prebivalstva bi zadostoval mlin, ki bi zmel 40 do 50 stotov na dan.

Na sestanku so razpravljali tudi o drugih načrtih in sklenili, da bo treba v bližnji prihodnosti gledati predvsem na zgraditev sušilnice za sadje ter na poslopje in naprave za žganje-kuho.

Diskusija o predlogu družbenega plana v okviru občine je naletela na živahen odmev tudi po vseh volilnih enotah tega področja. O predlogu so posebno živahno diskutirali v Padni, Pučah, Koštoboni in še v nekaterih drugih vaseh.

J. D.

Vanganel

Vse kaže, da se bo prosvetno delo tudi v naši vasi nekoliko razvilo. Po reorganizaciji odbora prosvetnega društva je začel prvi delati pevski zbor, v katerem bodo sodelovali razen starih tudi mladi pevci. Z delom bo v kratkem začela tudi dramska skupina.

Lepi sončni dnevi so privabili kmete na polja. Grah so večji del že posejali pa tudi oranje jim gre pridno izpod rok.

Dekani

Po vseh vaseh občine so bili te dni sestanki, na katerih so diskutirali o predlogu družbenega plana za leto 1953. O predlogu so razpravljali tudi na seji občinskega odbora ob udeležbi zastopnikov Ljudske fronte in drugih množičnih organizacij. Čeprav se je prebivalstvo občine v glavnem strinjalo s predvidenimi postavkami, so vendar v posameznih vaseh menili, da je treba vnesti nekatere spremembe lokalnega značaja.

Prebivalci so mnogo diskutirali

DRUGA SEJA OLO SEŽANA

REORGANIZACIJA GOSPODARSKIH PODJETIJ

Dne 17. januarja je bila druga seja novoizvoljenega OLO Sežana. Najprej je zasedal vsak zbor zase, nakar so sprejeli sklep, da bodo važnejše točke dnevnega reda — kot predvideva zakon o ljudskih odborih — reševali na skupni seji obeh zborov.

Na predlog sveta za prosveto in kulturo je OLO sklenil, da najame 10 milijonsko brezobrestno posojilo, ki ga je odobril gospodarski svet LRS, za obnovo šol v okraju. Poleg odobritve je bil sprejet tudi sklep, da se za predvidene šole, ki se jih namerava obnoviti ali popraviti, napravi potrebne predračune nato pa vsota 10 milijonov porazdeli za šole po posameznih občinah. Predvideno je popravilo šole v Avberju, obnova šole v Vel. Dolu, Brezstovicih, Stjaku, Vrabčah, Povirju, Senožcih, Brestovici, Golacu, Slivju, Tatrah, Pregarju, Podgorju, Rakitovcu, Rižani in še druge.

Pri drugi točki dnevnega reda je OLO sprejel sklep o reorganizaciji okrajnega splošnega trgovskega podjetja »Preskrba« v Sežani. To edino državno trgovsko podjetje v okraju je doseglo monopolistični značaj; saj je poleg vse prehrane in industrijskega blaga imelo pod sabo tudi ves odkup mleka, vina in drugih kmečkih pridelkov. Reorganizacija se je izvršila tako, da trgovsko podjetje »Preskrba« obdrži trgovino s prehrano in industrijskim blagom, medtem ko se trgovina z mlekom in vinom izloči in prenese na okrajno združeno zvezo, kjer se ustanove samostojni podjetji za odkup vina in odkup mleka. Denarna sredstva, ustvarjena v teh podjetjih bodo šla za dvig pro-

o predlogu investicij za vodovod Osp—Tinjan in za novo cesto Sv. Anton—Kavaliči. Za zgraditev te ceste so predvideli 3 milijone dinarjev investicij. Vezala bo tudi Marezige in Lopar ter bo velikega pomena za izboljšanje prometnih zvez na tem področju. Prebivalci so v diskusiji poudarili, da so jim to cesto obljubljali že pod Avstrijo, Italijani pa so se za lokalne potrebe prebivalstva seveda še manj zanimali. Zelja se jim bo torej izpolnila šele v novi Jugoslaviji. Glede predvidenih investicij za elektrifikacijo zaselkov so prebivalci predlagali, da se vključi v plan tudi partizanska vasica Socerb. Prav tako bodo tudi investicije za obnovo podeželja porabili predvsem za obnovo te vase.

Diskusija o družbenem planu v občini Dekani je pokazala, da se prebivalstvo vse bolj zaveda pomena samoupravljanja in da tesno sodeluje pri razvoju našega gospodarstva.

HERPELJE - KOZINA

Prejšnjo nedeljo so dijaki nižje gimnazije uprizorili Ribičičevo igro v dveh dejanjih »Mezinček«. Dvorano dijaškega doma so napočile predvsem matere in otroci ter ljubitelji mladine. Mladi igralci so bili nagajeni z aplavzom.

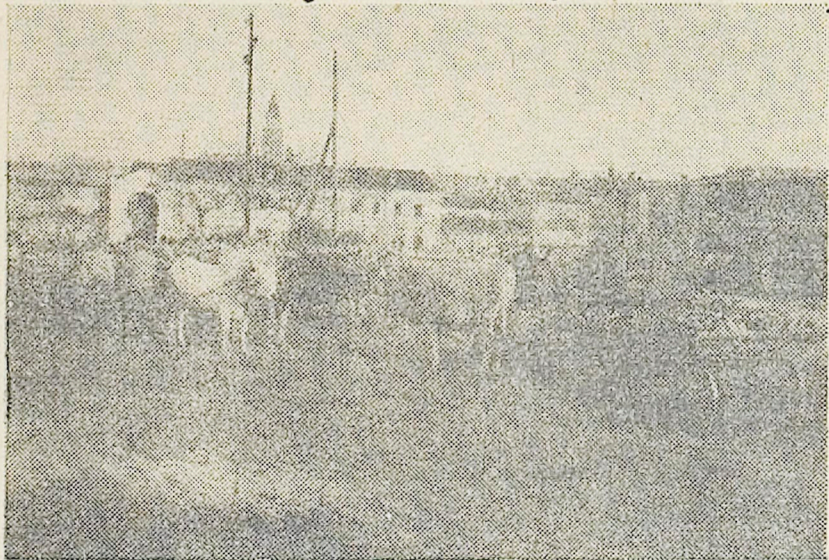
V četrtak je bil v prostorih šole zbor Fronte. Ob tej priliki je bila tudi manifestacija ob izvolitvi maršala Tita za prvega predsednika FLRJ. Člani Fronte so poslali tovarišu Titu pozdravno brzojavko. Sledile so volitve za okrajno in občinsko skupščino OF. V okrajno skupščino je bil izvoljen tov. Vinko Dobrila, v občinsko pa 16 članov.

Z. M.

PODGRAD

V nedeljo, 18. 1. m. je pri nas gostovala igralna skupina Zveze borcev Herpelje—Kozina in uprizorila spevigrro »Kovačev študent«. Po igri je nastopil tudi moški zbor pevskega društva Herpelje—Kozina—Klanec in zapel šest pesmi. Vsi nastopajoči so bili nagajeni z velikim aplavzom. Na koncu je bila prosta zabava. Dvorana JLA je res lepa in dobro bi bilo, da bi še kdo nastopil v kratkem in tako razvival prosvetno delo v tem kraju.

Z. M.

Na trgu pred koprskimi vrati je vsak dan živahna kupčija z drumi

do Jadrana

Iz Divače in iz sosednih vasi

V nedeljo je imel novoizvoljeni KLO Divača svojo prvo sejo, na kateri so predvsem razpravljali o odmeri davkov, ki jih je po daljšem ocenjevanju določila davčna komisija. Sklenili so, da bodo o odmeri davkov razpravljali še enkrat na množičnem sestanku, kjer bo imel vsak prebivalec možnost pritožbe in kjer bodo tudi gledali, da se morebitne krivice popravijo.

Na območju KLO je še vedno ostalo precej od lanske zime poškodovanih borovcev. Sklenili so, da bo to stvar rešila kmetijska zadruga, ki bo les spravila do železniške postaje, vejevje pa prodala po 100 din za voz. Tudi za gramoz, ki ga sedaj kopljejo brez odplačila, bo

vodovoda ali bo bolj pametno zgraditi skupni vodnjak na vasi. Za ta drugi predlog govori dejstvo, da bo rezervoar izpostavljen raznim okvaram zaradi vročine in mraza. S tem seveda ne mislim spodbijati prvega načrta samih vaščanov, menim le, da bo treba vso stvar dobro premisliti, preden se začne z delom. A.C.

DOL PRI HRASTOVLJAH

V Dolu se otepamo z revščino. Naše njive so puste in kamenite. Pridelamo bolj malo žita in nekaj grozdja. Lani je tudi nas obiskala toča in vzela nad polovico že tako skopih pridelkov.

Pionirji z Dola

treba plačati zadrugi nekaj odškodnine. S tem bo dobila zadruga nekaj rezervnih sredstev, ki jih nujno potrebuje ob raznih priložnostih (n. pr. Novoletna jelka).

Dela, pri zadrugnem domu se bližajo koncu, z njimi vred pa je skopnel tudi kredit. Vsekakor bo potrebno najti neke nove sredstva, predvsem za centralno kurjavo. Glede tega se je prvi znašel šef kurilnice v Divači Meguš, ki se je pozanimal za primerno peč, cevi pa bodo nabavili v Puli, od starih lajdij. Delovni kolektiv kurilnice bo zadevne naprave namestil s prostovoljnimi delom.

V Lokvi so sklenili, da bodo nadaljevali s popravilom vaše ceste in napajališča. Ta napajališča so cementirali že Italijani, ki pa se po svoji stari metodi niso pozanimali, da bi bilo delo solidno opravljeno. Napajališče je že po nekaj letih razpadlo in ni več uporabno. Resen problem je tudi obnovitev Taborja, zgodovinske stavbe iz leta 1476. Starinska stavba še danes kličuje zoba časa in bi bilo prav škoda, če bi jo pustili razpasti.

Rodičani bodo popravili vaški vodovod. Za nabavo cevi in cementa so jim določili 200.000 din. Da bi bila vsa zadeva čim cenejša, so sklenili, da bodo kopanje jarkov in zasipanje opravili s prostovoljnimi delom. Nove cevi bodo nabavili v tovarni cementnih izdelkov v Anhofem, stare še uporabne cevi pa bodo porabili pri kanalizaciji vasi.

Tudi Bržani so se začeli zanimati za zgraditev vodovoda. Pod Vremščico je rezervoar, ki so ga zgradili italijanski okupatorji in je danes seveda brez haska. Bržani so sklenili, da bodo od tu napeljali vodo v svojo vas. Pri tem vsa stvar ne bo šla tako lahko, ker je razdalja od rezervoarja do vasi približno 2 in pol km in je treba izkopati meter globok jarek. Ker je vasica majhna in šteje le 10 gospodarstev, bi bilo prav, če bi ji priskočile na pomoč sosednje vasi.

Krajevni ljudski odbor Divača je odobril za ta dela 200.000 din. Potrebno bo razmisliti ali se bo splačalo vložiti ta denar v zgraditev

KUTEZEVO—NOVOKRACINA PRI JELSANAH

Zadnje nedeljo je aktiv LMS priredil lepo uspelo igro »Tri ptičke«. Požrtvovalni igralci so želi navdušeno priznanje, kar naj jim bo v zadoščenje in vzpodbudo za nadaljnje delo!

B.

Zaključek gospodinjstva tečaja v Pivki

V Pivki so zaključili tromesečni gospodinjski tečaj, ki ga je organizirala AFZ.

Tečajnice so mnogo pridobile v praktičnem gospodinjstvem delu in kuhanju, premalo pa je bilo predavanj iz gospodarske in politične stroke. V bodoče se morajo organizatorji in tečajnice zavedati, da je današnji gospodinj in materi potrebno širše obzornje.

Ob zaključku so naše mlade gosposodije priredile razstavo in pester program. Tudi na voditelje in učitelje tečaja niso pozabile. Zahvalile so se sindikalnim podružnicam in kmetijskim zadrugam v Pivki, ki jim je finančno pomagala.

Tečajnice so obljubile, da bodo znanje, ki so si ga pridobile, ponesle svojim tovarišicam, ki se tečaja niso mogle udeležiti.

M.C.

Kvarne posledice protekcionizma na Belskem

Zadruga v Bukovju je precej obširna. Svoje delovanje usmerja v glavnem po sedmih gospodarskih področjih: trgovine, gostilne, ekonomije s plemenitno postajo in lesno-trgovskega oddelka v Bukovju ter mesnice, trgovine in pekarnice v Belskem. To so vse poslovalnice, ki bi ob pravilnem gospodarjenju morale biti aktivne, ker imajo vse pogoje za to. Temu pa ni tako in takoj bomo videli izgubo, pa se bomo posebej pomenili, da tudi ljudem natančno čistega vina in ne bo več ugibanja ter opravljanja, še več kot je potrebno.

Celotno poslovanje zadruga izkazuje precejšen dobiček v zadnjem letu, kljub temu da je imela izgubo s svojo mizarško delavnico (130.000 din), ki jo je zato morala še junija lani likvidirati, ter kljub izgubi v gostilni in trgovini v Bukovju. Največji dobiček je imel lesno-trgovinski oddsek in sicer 345.000 din, dalje pekarna 165.000 din, mesnica 109.000 din, ekonomija 38.000 din, trgovina v Belskem 22.000 din, skupaj precej nad pol milijona.

Ceprav je bil upravni odbor zadruga odločno proti temu, je po diktatu z okraja prišel za poslo-

voljo v trgovino v Bukovju Jurca Jože, ki je kaj kmalu pokazal svoje »spesobnosti«. Politika ljubljenskove se je tudi tokrat izkazala za ničevno — od tega je imela skupnost samo škodo, najbolj negativno pa se je to seveda odrazilo na samega Jurca, ki bo moral nositi vse posledice lahkomiselnega ravnanja — v kolikor ne bo preiskava tega še bolj ostro okarakterizirala. Ze 12. septembra lani je zadruga knjigovodkinja obvestila upravnika Volka Viktorja, da poslovanje trgovine izkazuje občuten manjko. Takoj je bil sklican upravni in nadzorni odbor, ki je o stvari razpravljal. Komisija okrajne zadrugne zveze je po natančni preiskavi ugotovila čez 200 tisoč din manjka. Kljub temu, da je upravni odbor hotel Jurca še pomagati in je 58.000 din knjižil kot izgubo, je še vedno ostala čista izguba okrog 170.000 din, za katero bo Jurca Jože moral tudi odgovarjati. Ni dovolj, da je bil v zadnjem času tudi razrešen svoje službe (upravni odbor je s tem še mnogo preveč čakal), s stvarjo bo moral imeti opravka javni tožilec in nato ljudsko sodišče.

Izkazala se je pravilna obča volja upravnega odbora in propadlo je diktirano »vrivanje« od zgoraj. In še nekaj — tudi med člane Zveze komunistov se je Jurca uspelo vrniti in je bil celo sekretar osnovne organizacije v Gorenjem pri Bukovju. Organizacija pa bo zdaj gotovo vedela, kaj ji je storiti. Komunisti ne morejo trpeti v svoji sredi človeka, ki se je načrtno okoriščal z ljudsko imovino, da je lahko zadovoljil svoje želje in kaprice. Le to je čudno, da ni že poprej mihče videl razspanja in luksuznega življenja človeka, ki si samo za svojo plačo 7400 din na mesec tega pravi gotovo ni mogel privoščiti. Seveda je najrajši puhajal v Postojno, kjer je malo poveselejal in nato prespalo v ženski družbi v hotelu Javornik — hotelska knjiga je pač neovrgljiv dokument. Pa še oblike in tudi vodnjak doma in druge stvari za vse to je bila pač plača premajhna in se je Jurca poslužil kje ljudskega denarja.

Precej cenev se je izkazal upravni odbor zadruga tudi v pogledu gostilne, dasj tam stvar ni tako huda. Revizijska komisija OZKZ je ob isti priliki na zahtevo upravnika tov. Volka Viktorja pregledala tudi njeno poslovanje ter tudi našla manjko, ki pa še ni bil tako velik. Zato je poslovodja gostilne samo opozorjen. Ta pa se je zaklel, da ne bo več manjka, če bo sam vodil vse posle v gostilni, za kar bi bilo treba odpustiti tovarišico, ki mu je pomagala. Temu pa so se spet nekateri uprli, zlasti še, ko je njen oče garantiral zanjo. Kljub temu pa se je manjko zvišal ob letni skupščini zadruga na 51.000 din.

Ker smo že v Belskem, pa se oglasišmo še na žagi. Tudi od tam je prišel glas, da so prekršili načela, na katerih stoni novo upravljanje naših podjetij.

Tovariš Požar Auton je bil do nedavnega lesni manipulant. Za to delo se je usposobil, ker mu je zdravnik prepovedal težja dela, zaradi posledice iz NOB. Pred nekaj meseci pa je bil brez motivacije prestavljen k blodom. Izpraznjeno mesto pa je čakalo mladega korenjaka, ki se je komaj vrnil od vojakov. Kake stvari bi morali na seji delavskega sveta rešiti, da bo šlo delo nemoteno naprej.

Letni občni zbori prosvetnih društev

Občni zbor SKUD »Ivan Turšič-Iztok« na Rakeku

Preteklo nedeljo je imel Ivan Turšič-Iztok občni zbor, katerega pa se je udeležila komaj polovica članstva. To dokazuje, da kulturno-prosvetno delo na Rakeku spi, čeprav je bil še pred kratkim eden najboljših v okraju.

Poročila na občnem zboru so obravnavala gospodarska vprašanja, dramatsko in kinosekcijo. Največji finančni uspeh so imele kinopredstave, ktere je obiskalo čez 23.000 ljudi. Knjižnica je bila v težavah, ker ni imela primernega lokala. Pevskega zbora niso mogli obnoviti. Zelo malo so tudi naredili za ideološko in politično izobrazbo članstva.

Novi odbor bo imel nalogo, da dvigne delo SKUD vsaj na prejšnjo stopnjo, sicer Rakek kot sedež občine ne bo več predstavljal kulturnega središča.

V novi upravni odbor so izvolili: Žagar Rajka, Vidrah Mirka, Jerala Vlasto, Grbec Anico in Heršič Vinka.

J.J.

JELSANE

KUD »Sloga« je imelo pretekli teden svojo letno skupščino, ki se jo je udeležilo rekordno število članov. Vsekakor je treba to z veseljem pozdraviti, če naj to tudi res pomeni prelomnico v dosedanjem »neživljenju« družstva, katerega delo se je do zdaj omejilo skoraj samo na letni občni zbor.

Na skupščini so razpravljali, kako naj poizve svoje delo. Veliko razumevanje je pokazala zadruga, ki se je obvezala, da bo zaposlila človeka, ki bo pri društvu lahko opravljal posle prevodnje — obenem pa tudi v sosednji Novokracini, kjer bodo tudi ustanovili pevski zbor. Sklenili so tudi, da bodo zaprosili okrajni sindikalni svet v Postojni, naj jim prepusti radioaparati in knjižnico bivše sindikalne podružnice »Slovenije lesa«, ki je bila razformirana v Šapjanah in katere člani so tudi večinoma člani »Sloga«. Radio je sicer OSS že odnesel v Postojno, vendar društvo upa, da ga bodo le dobili, ker bi jim vsekakor mnogo pomenil pri njihovem vsestranskem kulturnem delu. V tem upanju jih tudi mi podpiramo in jim pri delu za splošen dvig kulturne ravni tega predela želimo veliko uspeha!

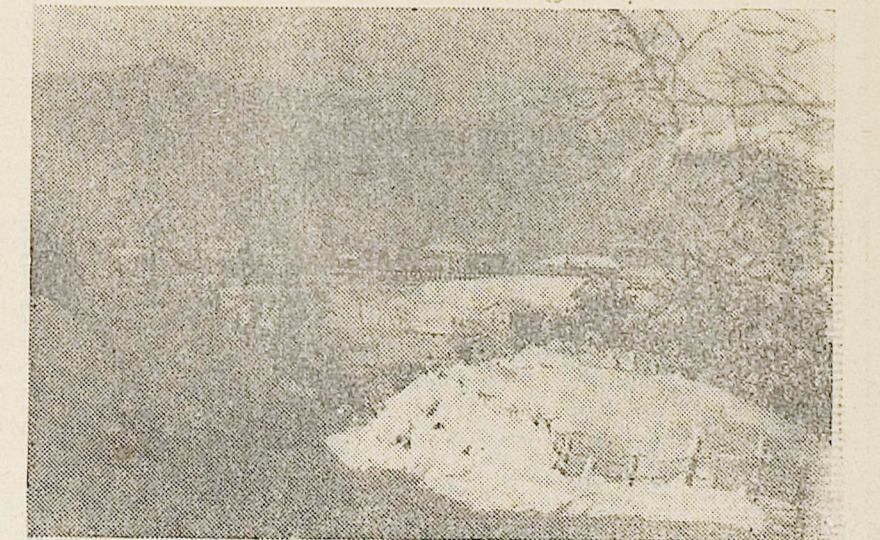
B—

PREM PRI ILIRSKI BISTRICI

Prejšni teden je KUD »Dragotin Kette« imelo svojo letno skupščino. Društvo je bilo pravzaprav bolj malo ali nič znano, ker je bilo samo registrirano, delalo pa ni prav nič. Zadaja dve leti se je vsa njegova dejavnost omejila samo na letni skupščini. Zato nas lahko prav veseli sedanji občni zbor, ki pomeni po vsem videzu pravo prelomnico v življenju društva — pravzaprav njegovo pravo ožvilenje. Za njegovo bodoče delovanje je pokazal veliko razumevanje tudi občinski ljud-

J.V.

Berite in širite
„SLOVENSKI
JADRAN“

Točnica v lanski zimi

Iz ljudskoprosvetnega življenja

Zgrešeno maščevanje

Igralska skupina KUD »Silvestera s Pregarja je v nedeljo z velikim navdušenjem korakala po zasneženih brkinskih poteh v precej oddaljeni Podgrad. Mladina je s posebnim veseljem pričakovala omenjeni dan, misleč, da bo lahko tudi drugod pokazala uspehe svojega učenja. Veselila se je tudi dejstva, da bo nudila gledalcem nekaj kulturnega vzvedrila. Za to veliko pričakovanje pa je bila močno razočarana. Le preberite kako...

Na odru stojijo vsi igralci, pripravljani, da vsak čas začnejo. Podgrajec pa... »od nikoder ni...«, kot je naš Gregorčič lepo povedal tudi zanje. Kazalec na uri se je pomikal že veliko čez napovedani čas. Razumljivo je bilo, da so bili igralci nad tem presenečeni. O Podgradu gre glas, da je na višji kulturni stopnji kot druge brkinske vasi, zato igralci kaj takega niso pričakovali.

Naskrat je padla parola: Ker ni bilo Pregarjev k. predstavi Podgrajcev, radi teh ne bo. In samo to. Organizirano so sklenili pod vodstvom br. Mikolčiča (invalida), da bodo bojkotirali nasop Pregarcev. To so tudi izvedli saj ni bilo na predstavi niti predsednika niti tajnika KUD Podgrad.

Tako »sodelovanje« med društvi mislim, da nikakor ne zasleduje pravega cilja. To je še tem manj razumljivo, če povem, da sta bila prav iz KUD Podgrad izvoljena dva člana v odbor Ljudske prosvete z namenom, da bo tako pomagano društvu Pregarje. Take »pomoč«,

kot so jo pokazali člani bojkota, društvo s Pregarja nikakor ne želi. Naj zadevo še bolj pojasnim:

Društvo iz Podgrada je lani gostovalo na Pregarju s Finžgarjevo »Verigo«. Udeležba je bila res maloštevilna, za kar pa je treba povedati vzrok. Prav tedaj so bili skoro vsi Pregarci, stari in mladi na polju, ker je koloradski hrošč prav tedaj resno ogrožal krompirjeve nasade. To je zaposlilo skoro vse ljudi. To je pravi vzrok, da udeležba ni bila večja. Da to igralcem ni bilo prijetno, si lahko mislimo. Ne morem pa razumeti, da so se hoteli tako maščevati in to vse organizacije. Tako maščevanje nikakor ni na mestu in skoro dokazuje, da kulturna raven le ni tako — na visokem.

Loška dolina je dobila svojo »Svobodo«

V nedeljo je bila v Starem trgu v Loški dolini ustanovna skupščina delavskega kulturnega društva »Svoboda«. Skupščina se je udeležilo okrog 100 ljudi in je bila zelo živa.

Za društvo vlada po vsem okolju veliko zanimanje in je doslej poslalo svoje prijavnice že nad 150 ljudi. To kaže, da je ustanovitev društva narekovala živa potreba, ker SKUD ni mogel v celoti izpolniti svojega poslanstva.

Po uvodnem govoru so bile volitve upravnega odbora. Izvolili so tri najst. odbornikov, tri člana nadzornega odbora in 4 delegate za okrajno skupščino »Svoboda«.

Izleti pa moram podgrajsko učitelstvo, ki je edino zavzelo pravo stališče, ter je s svojim zgledom vplivalo še na ostale. V velikem številu pa so se predstave udeležili vojniki JLA, ki so razumeli povabilo društva. Učiteljica se jim je v imenu društva najlepše zahvalila za udeležbo. Navdušenje, ploskanje gledalcev in dejstvo, da so morali nekatere točke celo ponavljati, je dokaz, da so bili gledalci zadovoljni. Mladi igralci pa so doživeli moralno zaščeno za priznanje pri učenju. Ta uspeh jih je moralno zelo dvignil.

Prepričana sem, da o takem zgrešenem maščevanju med društvi ne bo več govora. Z medsebojnim sodelovanjem in pomočjo se društvo dvigajo in izpopolnjujejo, medtem ko se s takimi »prijemci« ruši prijateljske odnose.

—uč—

Folklorna skupina iz Pregarja

Sklepi Zveze prosvetnih društev

Slovenska prosvetna društva na Koprskem so dosegla tudi v minulem letu nekatere vidne uspehe, ugotoviti pa moramo, da je slo naše prosvetno delo bolj v širino kakor pa v globino. Ves razvoj od nas naravnost zahteva, da še bolj dvignemo kreditno vseh naših prosvetnih prirediteljev in prosvetnega dela na splošno. Za naše bodoče delo naj veljajo zlasti naslednje smernice:

1. Prosvetno delo je sestavni del naših naporov za zgraditev socialistične družbe. Brez dobrega gospodarstva ni niti uspešnega prosvetnega dela in pa tudi obratno. Naš gospodarski sistem terja od vseh naših prosvetnih društev, da se kar najtrdnije postavljajo na svoje lastne noge, da uvedejo redno plačevanje članarine, si pridobijo določeno društveno imetje in zavedajo bolj in bolj, da je Zveza v njihovo pristanništvo, da bo Zveza v bodoče pač le taka, kakršna bodo tudi ona sama. Zveza z vsemi njenimi organi bo treba dograjevati bolj in bolj od spodaj navzgor.

2. Nekatera društva niso dovolj aktivna zaradi pomanjkljivega sestava odbora, zaradi premajhne budnosti posameznih tovarištev, ki dopuščajo, da v društvo slijejo tudi taki ljudje, ki niso še prav nič obravnani z nazori, ki nimajo nič skupnega z napredkom. V nekaterih primerih je dovolj le eno slabo zrno, pa da se okuži celo društvo. Kdor pa misli graditi naše ljudske prosvete, ta naj kar gre. Zavedajmo se, da se naše ljudstvo želi vključiti kar v največjem številu v prosvetno delo in se takoj nato vključilo v novoustanovljeno »Svobodo«.

LEP USPEH SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA IZ KOPRA V OSPU

V mali, a prijazni dvoranici in na minimalnem odru so uprizorili Golarjevo veseligrso: »Vdova Rosinka«. Zanimanje za to igro je bilo veliko, saj se je ob pričetku nabralo v dvorani okrog 300 ljudi, ki so z velikim razumevanjem sledili slovenski besedi raz oder. Prireditelj so obiskali tudi naši graničarji.

Hvalovredna je požrtvovalnost koprskih igralcev, da nam prinese slovensko besedo tudi v take manjše in oddaljene kraje, ker s tem prosvetljujejo naše podeželje, iz katerega nima vsakdo možnosti posejanja prirediteljev v večjem kulturnem središču. Takšnih, kvalitetnih predstav si še in še želimo.

marljivo učil slovanskih jezikov. Razmere v njegovi ožji domovini so mu še prav posebno narekovali, da se izpopolni v vsem, kar bi moglo koristiti njegovim rojakom. Najvišje težnje Beneške Slovenije so se izoblikovale v njem v pravo podobo tiste dežele, ki naj bi bila žrtvovana tujini, a se je v Trinku temu poskusu uprla in rešila svoj slovenski značaj.

Ko se spominjamo ob tako važni obletnici velikega moža, ki je z vsem svojim življenjem dokazal, da je sin slovenskega naroda in da je njegova ožja domovina slovenska, se moramo istočasno grenko spomniti na položaj naših rojakov, ki tudi po zmagovitih NOB ne uživajo skupno z ostalimi Slovenci tiste svobode, za katero so jih oprali pred devetdesetimi leti in po tej vojni italijanski ekspanzionisti in imperialisti. Morda ni daleč dan, ko bodo svobodo dočkali Trinkovi ljudje, kajti seme, ki ga je on sejjal bo rodilo bogato žetev in obilo sadu.

IVAN TRINKO ZAMEJSKI 90-LETNIK

25. januarja bo Ivan Trinko-Zamejski praznoval svojo devetdesetletnico. 90 let življenja tega našega vsestranskega kulturnega delavca pomeni za slovensko javnost mnogo več kot samo slavljeneč osebni jubilej. Njegova osebnost in vse njegovo delo pomeni za našo Beneško Slovenijo močno vez, ki je čisto in desetletja najzapadnejši kosček naše domovine z njegovimi slovenskim in z vso ostalo Slovenijo. Trinko je nastopil kmalu zatem,

ko so italijanske oblasti umazano okrajkale beneške Slovence, za njihovo napredni glas proti Avstriji leta 1866. Italija je bila takrat na višini svojega »prisorgiment«, bila pa je obnem v začetku svojega imperializma. V takih pogojih je začel pisati, pesnikovati in ljubiti nakanam italijanskih romanopisovalcev Ivan Trinko.

Pro podlago za svojo življenjsko pot je Trinko dobil že v domači hiši. Njegova družina in njegova vas sta bili zanj živa slovenska okolica, ki mu je že prva leta vtisnila v spomin slovenska imena za reči, osebe in kraje. Ze zgodaj je moral iz varnega gorskega zatišja v svet. Osnovna šola v Čedragu ni bila slovenska. Tedaj se je zanj začelo tisto raznarodovanje, ki je Slovencev že tisoč let vsepoved krenilo njihovo narodno ozemlje. Zmislil se je tako razdvojen in razklan, a ni niti za trenutek v vsej svoj življenjski poti omagal in pozabil na svoj rod.

Iz dana v dan se je bolj orientiral na slovenske dežele in se prav

ALOJZ GRADNIK: PRIMORSKI SONETI

Pred kratkim smo dobili Primorske sonete, delo našega največjega živečega pesnika dr. Alojzija Gradnika, v lepi opremi Rika Debenjaka. Izdala jih je založba Lipa v Kopru, ki se uvršča med zelo delavne založbe.

Gradnikovi Primorski soneti so nastajali v času trepetanja za oni kosček zemlje, ki je danes deloma že naš, nekaj pa ga še životari na meji življenja in smrti. Nastajali so v letih 1918—1920. Pesnik je z njimi napravil kratek jednat prerez zgodovine tega dela slovenske zemlje od Langobardeov do današnjih dni, ter marsikje vpletel napoved za bodočnost, saj je trdno upal, da bo naša Slovenska zemlja je že zrla nimate koheorte, bila teptana od divjih Hanov, krdela Obrov, Gotov in Langobardeov so drla čez njo, toda ona je ostala vsa lepa in mlada, ponos našim dedov in nam. Slovenska zemlja pripoveduje svojemu človeku:

Unitarala me je, ni me strla
solina lakomnega Benečana,
ne bič ne meč ne križi Habsburžana,
vsem njim same grobove sem odprla.

Preko Prehoda in Naše zemlje,
sonetov, ki predstavljata neko invokacijo, preide pesnik na Brda, obo

ljudi, ki žive v njih. V teh sonetih podaja zamljivo, zgodovinsko in etnografsko sliko, tako da kraj pod njegovim peresom zaživi.

In sredi tega zablebita spat dva soneta, v katerih kliče pisatelj Erjavca iz groba z besedami:

... Vstani,
besedja torbe vzemi spat v dlani
in spat od kraja popotaj do kraja.

Preko štirih slik iz Gorice preide na Tolmin, odkoder so bili njegovi dedji. Pesnik se z dvema sonetoma ozre še na Kontovel in slednjič v sonetu Na Goriškem gradu nadaljuje, kar je s sonetoma Tolmin započel. Pesnik sprauja:

Si Ivan Gradnik, mojih dedov ded?
Je tvoja kri, ki v mojih žilah teče?
Je tvoja bol, ki v dnu srca me peče?
Glej od morja in do zibel Soče
še vedno narod naš pod jarmom stoče
in več ne ve za silo svojih pleč.
Kaj govoriš mi ded? O, ne, nikoli!
Če srce moje čuti tvoje boli,
naj tudi tilič čuti rajši-meč.

Pesnik posledje preide na ciklus Tolminski punt, ki obravnava upor Tolminec 1713. leta. Upor je vodil pesnikov prednik Ivan Gradnik s tovariši. Sprva so bili zmagovalci, toda kmalu se prihrumela na Tolminsko vojska in razgnala nesrečne puntarje. Voditelje je ujela in jih naslednje leto vj stebru Sv. Ignacija v Gorici razčrtorila, ter razobesila posamezne ude po vaseh v sva-

rilo. Vsi ti dogodki, ki jih je pesnik posnel po zgodovini Simona Rutarja so našli v Gradniku močnega občilkovalca, ki je s svojsko besedo podal te velike dogodke. Nekateri so sprva mislili, da je črpal pesnik snov po Pregljevih Tolmincih, toda to je sam Pregelj v ocnai zbirke Pot bolesti, v kateri je bil Prant v celoti objavljen, preklinal. S temi dvajsetimi soneti je knjiga zaključena. Pismo Ivana Gradnika rnege biti najlepši del te knjige.

Primorski soneti obsegajo torej velike klaviature gorja in radosti, joka in smeha, obupa in vere ljudi in zemlje, ki že od nekdaj hlepi po svobodi. V njih se ljudje, ki jih odlikuje neuklonljiv pogum in vera v lepšo bodočnost, ki je tako ljudstvo moralo doseči. In še se jih drži bolečina, ki narekuje primorskemu človeku in zemlji: Drži in vztrajaj do konca, več kot kri in trpljenje in solze, je pravica.

Gradnikovo mojstrstvo v sonetu je že dolgo znano. Odlično znenje, ki ga ima o njem slovenska kritika, je ta knjiga samo še utrdila. Dolgo smo jo z nestrpnostjo pričakovali in slednjič je prišla med nas nekaj mesecev po pesnikovi 70-letnici. Knjigo je uredil in opremil z uvodom ter opombami prof. Jaro Komac, ki je delo dobro opravil. Eal le, da so opombe veliko preskronee za tako serozno delo, kot so prav Gradnikovi Primorski soneti. Nekateri napake kot Pojoča knj 1945 namočno 1941, lahko pazljiv bralec sam popravi.

Ludo Smrčkar

Žlica in vilice

Med žlico in vilicami je bil večkrat prepričan, kdo je ljudem potrebnější. Medtem ko je žlica še precej pohlevno branila svoje dobre strani, so nastopale vilice zelo oblastno in se izražale o žlici zelo zaničljivo.

Ko so potem pri nekem obedu vilice spet začele svojo staro bahaško pesem, je zaprosila žlica:

»Prosim lepo, naj bo med nama še enkrat mir! Kar sem rekla o sebi, pri tem ostanem. Imenitna ali ne, ampak ljudem sem neobhodno potrebna. Kako naj bi jedli juho, močnik in druge podobne jedi brez moje pomoči?«

»Seveda, seveda,« ugovarjajo vilice. »Saj ne rečem, pri kmetih in pri revežih že prideš v poštev, toda pri omikanih ljudeh, kjer je vedno vseh vrst mesa na razpolago, imam pa le jaz prvo mesto. Pri vseh imenitnih in najboljnjih jedeh se uporabljajo vilice!«

Rayno ko so si vilice pele ta slavospév, se je pa pri mizi nekaj zgodilo.

Štiriletna gospodarjeva hčerka je zaradi svoje otroške nemirnosti omahnila s stola in z vilicami v roki padla na tla. Pri padcu so jo vilice ranile precej globoko v prstek.

Na mah je bila vsa družina po-

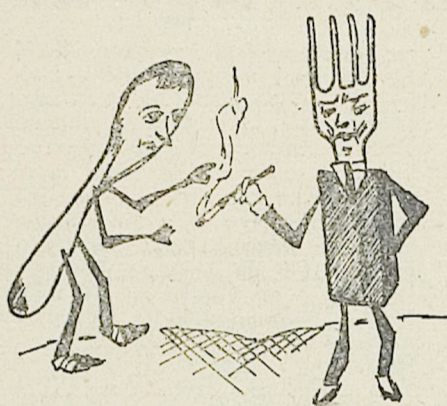
konci. Oče pa, videč hčerkin ranjeni prstek, je zgrabil vilice, jih tresnil v kot in zakričal:

»Pa kaj je treba teh vilic! In zlasti še otroku! Proč z njimi. Saj imamo žlico in z njo lahko zajemamo vsako jed, gosto ali redko, juho ali meso. Torej, poskusimo odsej samo z žlicami!«

Vilice so tam v kotu na tleh kar zamižale od sramu. Žlici pa je postalo toplo okrog srca.

Kako že pravi tisti izrek?

»PREVZETNOST HODI PRED PADCEM!«

Desanka Maksimovič:

Pričakovanje zime

Pridi tetka zima,
irja brž potresi
na stezice v lesi,
ceste, kolovoze,
pa na vrt in polje,
v led potoke vkleni —
kakor veš najbolje.

Ti pa dobri snežek,
stari mrzli dedek
zemljico pobeli,
po poteh kotanje
zvrhaj in zaceli.

ŠALE za male

»Mamica, sanjalo se mi je, da sem se peljal z veliko ladjo po morju. Nenadoma pa nas je zajel vihar in padel sem v vodo. Bil sem moker od glave do pete... Ali se moram kljub temu umiti?«

Janezek: »Tvoj oče je krojač in prav čudno je, da ti dovoli z raztrgano obleko tekati okrog?«

Mihec: »Tvoj oče je zobozdravnik, a tvoj mali bratec kljub temu še nima zob!«

Ivan in France sta šla na lov na medveda. Kmalu sta našla njegove sledove.

»Tu se morava ločiti,« pravi France.

»Prav imaš,« soglaša Ivan, »ti pojdeš po sledovih dalje in ugotoviš, kam je medved odšel, jaz pa pojdem ugotavljal po sledovih nazaj, odkod je medved prišel!«

MLADIM UGANKARJEM

Tako, zdaj pa moram odgovoriti našim malim ugankarjem! Nekateri so šele zdaj poslali rešitve ugank iz noveletne številke »Slovenskega Jadrana«. To so bili Mahnič Branko iz Divače, Jelka Pogacnik iz Ljubljane, Mirak Olga iz Sentvidca pri Ljubljani in Roje Avrelja iz Divače. Seveda smo danes tudi te reševalce upoštevali pri žrebanju! Uganke iz zadnje številke pa je pravilno rešila: Stefančič Nevija iz Dekanov, Mazora Ivan iz Brege pri Tolminu pa mi je postal rešitelj Nagradne križanke. Križanko si pravilno rešil, Ivan, toda zrebiti ni bil naklonjen. No, nikar ne izgubi volje zaradi tega! Le spet rešuj, pa nam pošlji rešitve! — No, zdaj pa poglejmo, koga je danes obiskala muhasta botra Sreča! Izžeban je bil Mahnič Branko iz Divače. V kratkem prejmeš, Branko, po pošti lepo darilo! — No, danes smo spet pripravili nekaj za vas, dragi mali ugankarji! Le do-

mladi pišejo...

Kaj bi ne bila, saj sem šele prvič. Darila pa še nisem dobila. Mogoče si pozabil nanj? Uganke sem rešila. Prosim Te, da tudi pri tem žrebanju držiš pesti za mojo srečo! Lepo pozdravljen, pa še drugič kaj!

Sonja Čeligoj,
Ilirska Bistrica

Dragi stric Miha!

Tudi jaz sem poskusil tretji Tvoje Lešnike. Bili so precej trdi, a je le slo. Veš, stric, obiskujem že IV. razred osnovne šole v Gažonu. Vsi radi čitamo Pionirski kotichek in tekmujejo, kdo prej reši Tvoje uganke in Lešnike. Prav lepo Te pozdravljajo

Amežič Silvo,
uč. IV. razr. osn. šole Gažon

Dragi stric Miha!
Zelo sem se razveselila, ko sem brala v časopisu, da sem izžrebana.

...stric Miha odgovarja

Dragi Franko!

Praviš, da si bil vesel, dragi Franko? Jaz pa prvam, da sem jaz še bolj, ko sem namreč prebral Tvoje pisemce! Res, prav zares! Veš, kaj pa pričakujem-zdaj? Pričakujem, da bodo za tistimi lepimi pozdravilki so mi jih poslali Tvoji součenci in součence s'edilo tudi kakošno njihovo pismo! Seveda, jim moraš to povedati, Franko, da bo-

do vedeli, kaj pričakuje stric Miha od njih! Pa še to jim povej, da se jim za pozdrave prav lepo zahvaljujem in jih jaz prav tako lepo pozdravljam! In še nekaj jim povej: če mi ne bodo nič pisali, bom mislil, da zna v četrtem razredu osnovne šole v Trnovem pri Ilirski Bistrici samo Zidanjev Franko pisati taka lepa pisma! Jim boš povedal tako? — No, za zdaj bodi prav lepo pozdravljen, ljubi Franko in — še kaj se oglasi!

Draga Sonja!

Kar presenečen sem bil, Sonja, ko sem prebral Tvoje pisemce, v katerem praviš, da nisi še prejela darila! v začenju sem kar prezel Tvoj pripis, v katerem praviš, da si prav v trenutku, ko si pisala pismo prejela darilo. No, upam, da si zadovoljna z njim? Pa še nekaj upam, da se mi boš tudi v letošnjem letu vsaj tolikokrat oglasila, kot si se v lanskem! Velja, Sonja! Prav lepo mi bodi pozdravljena!

Dragi Silvo!

Zelo me je razveselilo, Silvo, ko sem slišal, da pionirji v Gažonu tako radi rešujejo moje uganke in Lešnike! Veš kaj pa bi me še bolj razveselilo? Če bi še kateri od njih in ne samo Ti, pisal stricu Mihi! Jim boš povedal, Silvo? Pa tudi prav lepo pozdravi jih v mojem imenu! Ti pa dragi Silvo, se mi le še kaj oglasi! Stric Miha zelo rad bere Tvoja pisemca!

Pionirska nagradna križanka

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. drugo največje mesto v Sloveniji, 8. država v Evropi, 9. medmet, 10. glavni števnik, 11. časovna enota, časomer, 12. eden izmed roditeljev, 14. kratica za »ljudsko republiko«, 15. žensko ime, 16. nikalnica, 17. skala, ki štrli v morje, 18. kulturna dobrina, ki nam omogoča gledanje filmov, 20. svetloba, gorilnik, 21. dva so-

glasnika iz besede »tenor«, 23. polovica »zime«, 24. Prešernov nasprotnik, tudi čevljar, 27. pismo, ki ga zapusti umirajoči.

Navpično: 1. ime in priimek predsednika LR Slovenije, 2. drugo ime za očeta, 3. rak brez »repa«, 4. prebivalci nekdanje Ilirije, 5. prva polovica bibe, 6. del voza, 7. domač zdravnik, ki zdravi rane, 11. vrtna hišica, 13. izumrlji pripadnik Slovanov, 14 ne mara delati, 16. manj kot ena, 18. partizanski pismonoša, 19. del pohištva, 22. velika tatvina, 23. rdeča cvetlica, ki raste rada med žitom, 25. predlog, 26. kazalni zaimek za srednji spol.

RESITVE UGANK IZ NOVELETNE ŠTEVILKE »SLOVENSKEGA JADRANA«

KRIŽANKA: Vodoravno: 1) tri, 2) brana, 3) mizar.

Navpično: 1) Mraz, 2) tri, 3) Ina, 4) B.M.

RESITVE UGANK IZ 3. STEVILKE »SLOVENSKEGA JADRANA«

ČAROBNI LIK: 1) urar, 2) ruta, 3) atom, 4) rama.

LESNIKI: 97) žito, 98) kolovrat, 99) žaga, 100) polževa hiša.

B. TRAVEN

37. NADALJEVANJE

In če ga najde nekoč pozneje, kaj pa se ve, ko se zmeraj dogajajo tako čudoviti slučaj, potem so mu pad banditi na potovanju vzeli vse in si je komaj rešil golo življenje in pa lastno vrečko. Saj je vendar toliko banditov. Njim se da vse napraviti, ker so pač vsa zmožni. Tudi Curtina so ustrelili. Mogoče pa je vendar bolje, če bi rekel, da sta se najprej sprla in stepla, nato pa razšla. Curtin je šel nato po drugi poti, in kaj se je z njim zgodilo, tega seveda ne more vedeti. Toda vendar je bolje, rajši takoj povedati zgodbo o banditskem napadu. Čemu naj si dolgo razbija glavo, kaj naj pove in pripoveduje. Najprej mora biti v mestu na varnem, potem se bo že našel izhod, kajti vsaka reč se da končno urediti. Mogel bi tudi povsem odkrito čakati v Tampicu na starega in mu takoj zahčati v obraz divjo zgodbo, tako da ne bo več dalje raziskoval. Eno ali dve vrečki, ki ju je rešil iz banditskih krempljev, si bo že delil s starim. Potem bo popolnoma zadovoljen, da je vsaj nekaj dobil, in ne bo rekel ne besede. Mogoče se pa tudi starem na poti do železnice še kaj pripeti. Če bi imel le nekaj mesticev pri roki. Za dvajset pež ali pet in dvajset bi starega kje počakali in ga pobili; potem bi o vsej zadevi sploh nihče nič ne vedel.

20.

Oslu so bili otovorjeni. Stali so potrpežljivo, postopicali korak dva na okrog in zopet obstali. Včasih so se obrnili. Čakali so na klic in niso prav razumeli, čemu se ne odidejo. Bili so vajeni, da so ob določenem času odšli, sedaj pa je bil že pozen popoldan. Načrtovanje je stalo Dobbsa več truda, kakor

je pričakoval. Prav nič lahko ni bilo brez pomoči druge osebe osle tako otovoriti, da so ostali tovor trdno privezani; kajti na obeh straneh živali ni mogel ob istem času stati. Prav tako se mu tudi nikakor ni posrečilo, da bi oba stranska tovara ob istem času dvignil na nosilno sedlo, ker sta bila tovara pretežka in ju ni mogel tako visoko dvigniti, da bi ju posadil v sedlo in bi bila v ravnovesju. Če bi vsaj hoteli osli pri nakladanju počeniti kakor kamele. Toda kaj takega osli ne napravijo, ker pač niso kamele. Sicer bi se pa tudi ne mogli s takim tovorom dvigniti, čeprav capljajo s tovorom ure in ure po gorah navzgor in zopet navzdol in niso niti malo utrujeni. Končno se je Dobbsu vendarle posrečilo, da jih je otovoril.

Pravkar je nameraval zaklicati oslom in jih obšvigniti z bičem, ko se je spomnil na Curtina. Sicer je že vse jutro, zlasti pa pri nakladanju mislil neprestano na Curtina, vendar je mislil nanj bolj kakor na odsotnega človeka ali človeka, ki je odšel že naprej, kakor pa na mrtvaka. Da je bil Curtin mrtev, mrtev za vselej, mu še ni prešlo tako v zavest, da bi lahko mislil samo na mrtvega Curtina. Sedaj, ko bi morala karavana odkorakati, pa je mislil na mrtvega Curtina. In sedaj se je spomnil, da ga je vendar nameraval pred odhodom zaradi večje varnosti pokopati. Za trenutek je okleval, ali bi ga naj rajši ne pustil, kakor pač leži. Kojotji, gorski levi, jastrebi, mравlje in muhe bodo že poskrbeli, da bo prav hitro izginil. Toda potem bo še zmeraj preostalo nekaj kosti in čunj. Prav nič potrebno pa bi ne bilo, da bi delale kosti reklamo in pričale, kaj se je zgodilo, oziroma kaj se je utegnulo zgoditi.

Te misli pa so se začele mečati z neko drugo mislijo, ki mu je bila doslej docela tuja in ga je pričela vznemirjati. Mislil je namreč, da ne bo mogel pogledati mrtveca, ne da bi napravil kake neumnosti. Vse krog njega je bilo tako nenaravno samotno in tiho. Gozd je bil tako mršav in drevesa so se mu zdela, kakor bi se ne bila docela razrasla. Zdela se mu je, kakor bi se ne mogla odločiti, ali naj še malo rastejo ali pa naj ostanejo, kakršna so. Suša je že vse predolgo trajala in bi jih lahko stala življenja. Če bi potrebovala preveč vode. In ker marsikatera iz previdnosti niso marala rasti, so se razrasla v krivencaste, pokvečene, vegaste in smešne oblike.

Komaj da je zapel kak ptič ali pa je hušknila divjačina pod drevjem. V zraku je vel veter. Dobbs ga je čutil in ga videl po plavajočih oblakih. Toda drevesa se niso pregibala. Stala so kakor okamenela. Zdela se mu niso zelena, nego sivo modrikasta, podobna krhki lavi. Tudi zrak krog njega je dobival prav tako sivo barvo in dozdavalo se mu je, kakor da je okamenel; niti dihati se ni dalo. Oslu so stali sedaj povsem mirni, kakor bi čakali, da bodo okameneli kakor vse drugo krog njih. Tu pa tam so grozljivo počasi obrnili glavo k Dobbsu in so zrlu z velikimi očmi dolgo vanj. Za hip se je celo oslov zbal. Da bi se obranil strahu, je stopil k nekemu oslu in tesneje zadržnil vrvi. Potem je stopil k drugemu in podrmal tovor, kakor bi hotel preizkusiti, ali je dodobra prevezan, ali ne bo zdrknil s sedla, ko bo šla karavana po hribu navzdol. Bil pa je dobro privezan. Ko je suval v živali in čutil njihovo dlako, se je umiril in pozabil na pogled iz velikih, steklenih, kakor ogle svetlih oči. Ali so mu oči odprte, steklene, prazne in medle? je premišljeval Dobbs. Seveda, saj je to naravno, si je rekel, vsak mrtvec ima odprte oči in oči so zmeraj steklene in medle. Ne, je zopet premišljeval, niso steklene in se tudi ne svetijo kakor oslove oči, nego so uskočeno, medlo, kalno steklo. Je že bolje, da ga zakopljem. Oči se bom morda pozneje spominjal. Toda moram ga pokopati.

Iz prtljage je izvlekel lopato. Toda ko jo je držal v rokah, je zopet mislil, da je povsem odveč, da bi ga pokopal; samo čas bi potratil. Prav zato bi utegnil morda zamuditi vlak in, čimprej odide s tega kraja, tem bolj je.

Ko je hotel lopato znova vtakniti med jermene, je postal radoveden, ali niso morda Curtina že napadli jastrebi. Ko bi to natanko vedel, bi postal mirnejši, si je mislil. Zopet je izvlekel lopato in stopil v goščavo.

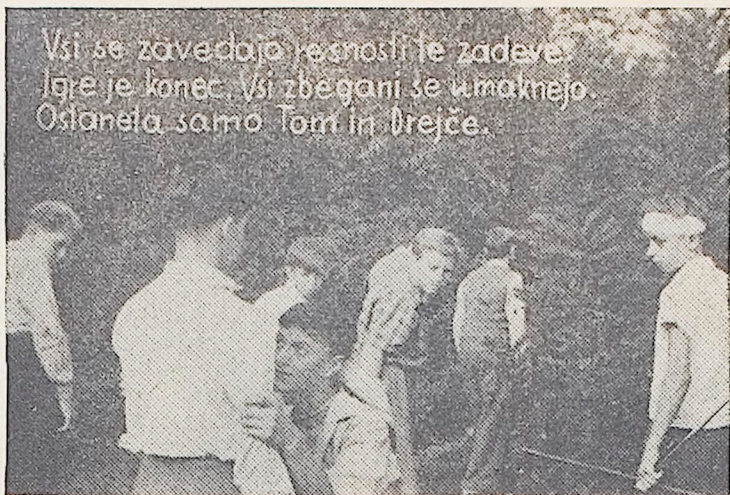
Sel je naravnost proti mestu, kjer je ležal Curtin. Smer, morda celo mesto bi našel z zavezanimi očmi. Ko pa je prišel tja, ni bilo Curtina nikjer. Zmotil se je. V temi sinočnjega večera in v luči goreče veje se mu je morda dozdavalo smer drugačna. Začel je iskati, plazil se je pod drevjem in skozi vejave grmovja. Nenadoma mu je postalo slabo. Bal se je, da bi se ne zadel od mrliča, ko bi kaj takega najmanj pričakoval. To je hotel preprečiti. Mislil si je, da bi se mu moglo

Založil: Slovenski Jadranski

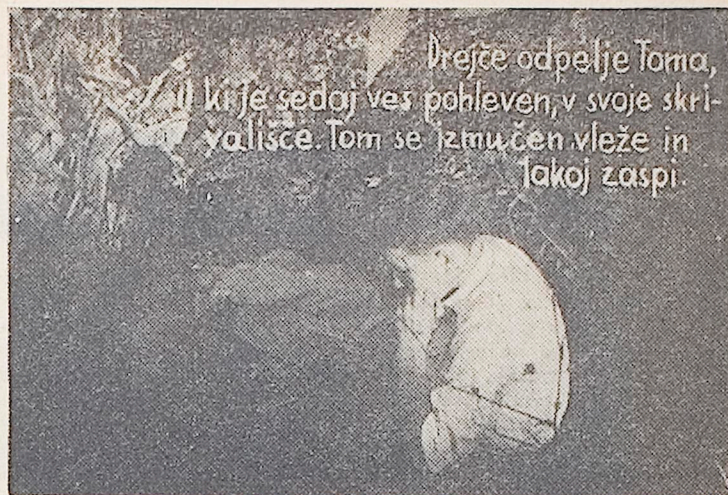
7 "Modre veeverice"

(Dosedanja vsebina)

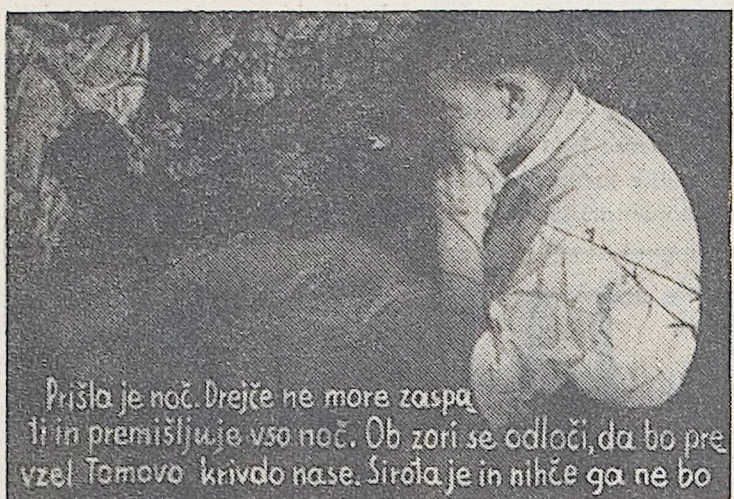
Drejče je bil sirota in se je odpravil po svetu. Vihar na morju mu je razbil barko, njega pa vrgel nezavestnega na obalo. Našle so ga »Modre veeverice«. Tom, poglavar tega društva, ga je izzval na dvoboj, toda Drejče ga je premagal in postal poglavar. Tom snuje maščevanje, zapre učenko Majdo v star grad in pod pretvezo, da so jo ugrabile »Modre veeverice«, jih napade. Bojna sreča pa mu ni mila in ko vidi še, da mu Majda hoče zbežati, vrže na pot velik kamen. Po glasnem kriku nastane tišina, ko pa Toma obkolijo še nasprotniki, spozna, da je stvar resna.

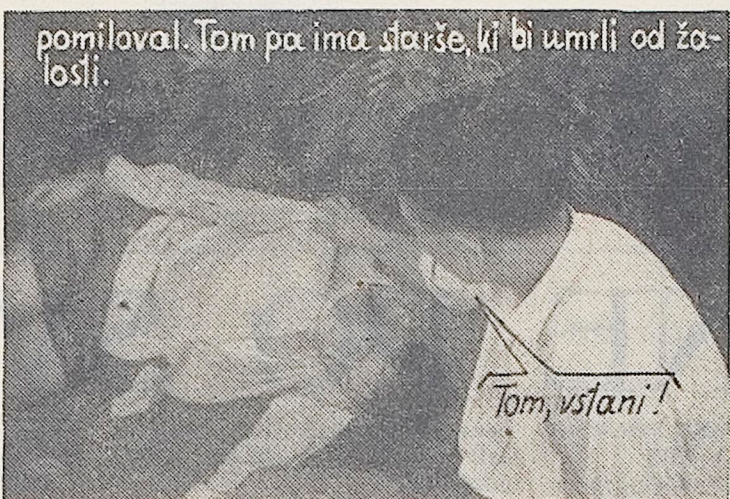
Vsi se zavedajo resnosti te zadeve. Igre je konec. Vsi zbegani se umaknejo. Ostaneta samo Tom in Drejče.

Drejče odpelje Toma, ki je sedaj ves pohleven, v svoje skriyališče. Tom se izmučen vleže in takoj zaspi.

Prišla je noč. Drejče ne more zaspati in premišljuje vse noč. Ob zori se odloči, da bo prevzel Tomovo krivdo nase. Sirota je in nihče ga ne bo

pomiloval. Tom pa ima starše, ki bi umrli od žalosti.

Tom, vstani!

Pojdi in se mirno vrni k svojim staršem. Prepričan sem, da bodo kajenje molčali o tem!

Tom odide molče in sklonjene glave.

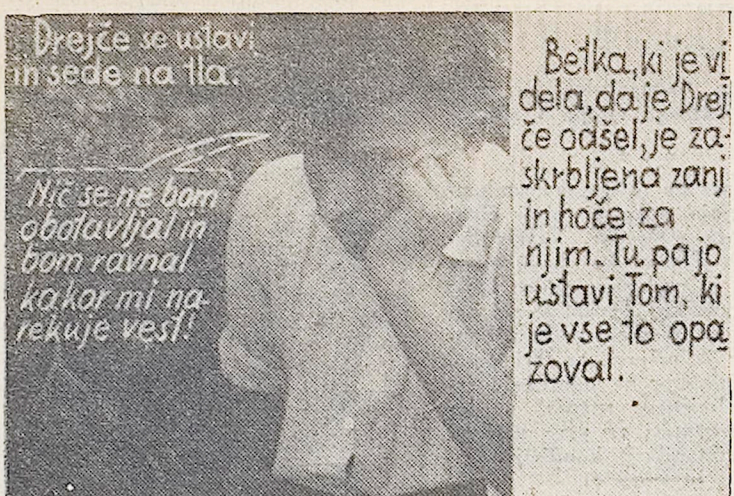

Ali je magoča tolikšna veli kodusnost? Ali naj res verjamem njegovim besedam?

Ne more verjeti in v njem se zbudi sum, da ga Drejče namerava ograditi.

Kam neki pojde?

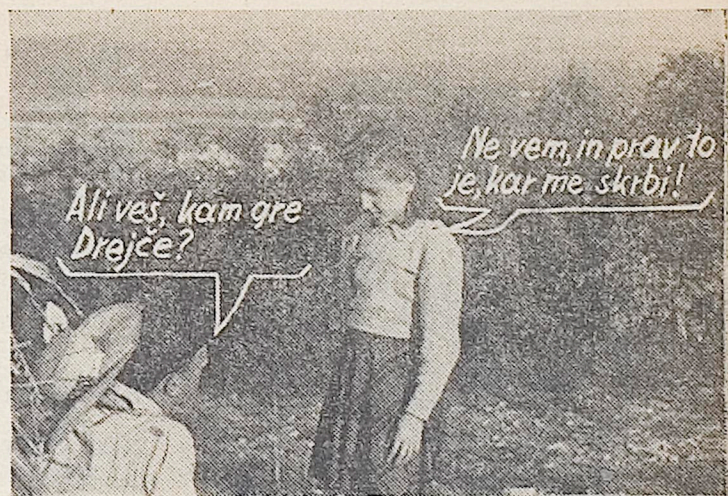
Drejče se ustavi in sede na tla.

Nič se ne bom obotavljal in bom ravnal kakor mi narokuje vest!

Belka, ki je videla, da je Drejče odšel, je zaskrbljena zanj in hoče za njim. Tu pa jo ustavi Tom, ki je vse to opazoval.

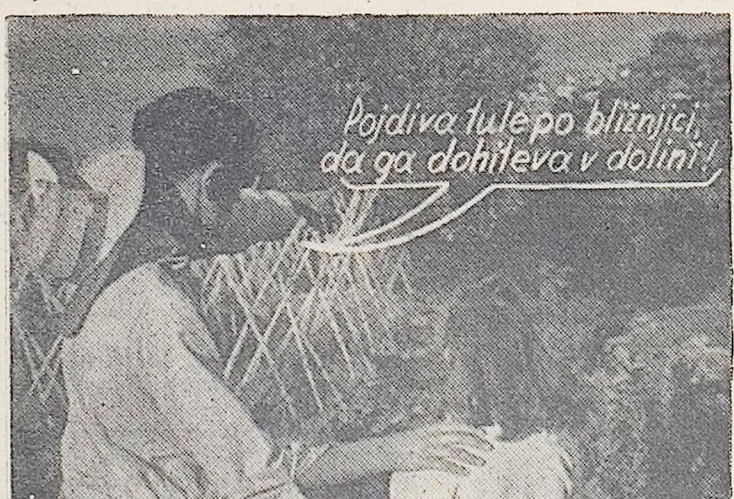

Belka!

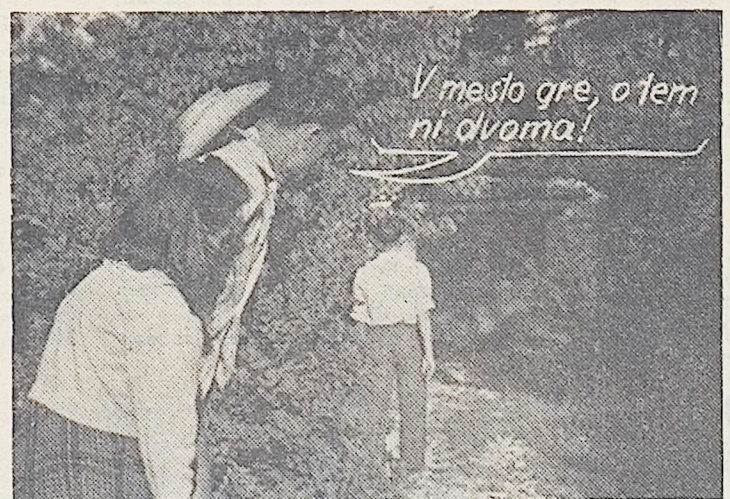

Ali veš, kam gre Drejče?

Ne vem, in prav to je, kar me skrbi!

Pojdiva tule po bližnjici, da ga dohitelva v dolini!

V mesto gre, o tem ni dvoma!

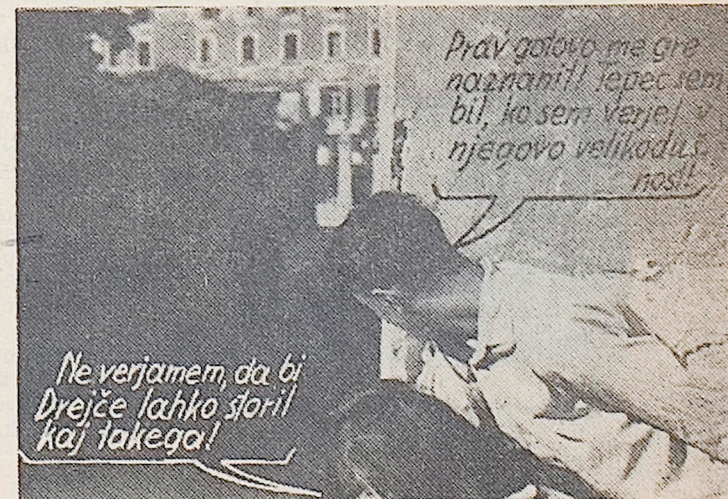
Drejče je prispel v mesto. Hodi trdno kot človek, ki se je odločil da izvede svoj sklep.

Prav bo tako! Tom ni edini krivec!

Tom bo počasi pozabil na to kar se je zgodilo in me bo vsjubil!

Prav gotovo me gre naznaniti! Tepec sem bil, ko sem verjel v njegovo velikodusnost!

Ne verjamem, da bi Drejče lahko storil kaj takega!